

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR !

İlham
"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nö 121 (6321) 10 iyul 2021-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Azərbaycandakı
diplomatik korpusun və
Bax 3 beynəlxalq
təşkilatların 100-dən çox
nümayəndəsi Şuşa
şəhərinə səfər edib

Bax 4

"Azərbaycan
təhsilinin müasir
dövrü: yeni
çağrışlar və
perspektivlər"

Bax 2

Bu görüntülərin
olmaması üçün
yeganə əlavə var!

armenian_military_portal

Bax 12

Ağdamda - Rusiya
sülhməramlıları kon-
tingentinin nezarət-
lərinə verilmiş ərazilərdə yenidən erməni silahlı quldur dəs-
tələrinin görünməsi istər-istə-
mez belə bir sual yaradır: on-
lar həmin ərazilərə necə ke-
çiblər? Və ya Rusiya SM
kontingenti erməni silah-
lılarının bu ərazilərə...

Bax 12 Politoloqdan sərt
təpki: "Beynəlxalq
məhkəməyə verilməlidir"

Azərbaycana ekoloji zərər vurmaq Er-
mənistanın köhnə siyasetidir. Bu sözleri
SIA-ya verdiyi açıqlamasında "Atlas" Araş-
dılmalar Mərkəzinin rəhbəri...

Azərbaycanın
Qarabağ və Şərqi
Zəngəzur mesajı -
Türkəyə də Şərqi
Zəngəzurda olacaq!

mənilərə Qarabağ və Zəngəzur xəbərdar
Türkəyə də Şərqi Zəngəzurda olacaq!

CANLI YAYIM

Ermənistən hərbi hissələrində
COVID-19-a yoluxanların sayı xeyli artıb

Bax 3

Hərbi həkimlərin səhlənkarlığı sə-
bəbindən Ermənistən silahlı qüvvələ-
rinin hərbi hissələrində COVID-19 vi-
rusuna yoluxma halları xeyli artıb.

Bax 5

Sosial şəbəkə,
yoxsa
narkobiznes
platforması... ?!

Milli Məclisin
növbədənəkənar
sessiyası başa çatıb

Narkomaniya hər gün da-
ha çox insana təsir edən bir
problemdir. Həmçinin, mad-
də istifadəsinin səbəbi...

11 iyul
Ümumdünya
Əhali Günüdür

Bax 11

Azərbaycanda
tələbələrin
köçürülməsinə
başlanılır

Bax 7

Radamel Falcao
transfer təklifi

Bax 16

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlıq, dostluq, tərəfdaşlığın təntənəsi - Şuşa Bəyannaməsi

Prezident İlham Əliyev: “Qələbəmiz Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləridir”

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığı və “bir millət, iki dövlət”in gerçəkliliyi 30 ilə yaxın davam edən işgala Azərbaycanın qardaşlığından dəstəyi ilə son qoyması bir daha göstərdi. Dövlət başçımız Şuşada mətbuata bəyanatında Türkiyənin müharibə dövründə Azərbaycana dəstəyindən danışarkən bildirmişdir: “Bu, bir dəha onu göstərir ki, iradə, əzmkarlıq, güc və ədalət olan yerdə hər şey əldə etmək mümkündür. Əlbəttə, Türkiyə kimi müttəfiqi olan Azərbaycan ikinci Qarabağ savaşında bundan ruhanaraq tarixi missiyani yerinə yetirdi, ədaləti bərpa etdi, ərazi bütövlüyünü bərpa etdi”. İyulun 8-də Prezident İlham Əliyev XXIV Avrasiya İqtisadi Zirvə Toplantısının iştirakçılarına ünvandadığı müraciətində də dövlət başçısı qələbəmizin Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləri olduğunu deyib: “Qələbəmiz və hazırkı proseslər Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləridir”.

Dövlət başçısı bildirib: “Azərbaycan Cənubi Qafqazda geosiyasi və geoiqtisadi reallığı köklü surətdə dəyişməklə əməkdaşlığı, sülhə, regional və qlobal miqyasda dayanıqlı təhlükəsizlik sisteminin yaradılmasına istiqamətlənmış strateji kurs həyata keçirir. İnsanlıq əleyhinə töredilmiş cinayətlərə,

nəsi Şuşa Bəyannaməsidir”
“Yeni geosiyasi reallığın ən böyük təntənəsi Şuşa Bəyannaməsidir”, -deyən Prezident İlham Əliyev XXIV Avrasiya İqtisadi Zirvə Toplantısının iştirakçılarına müraciətində onu da vurgulayıb ki, Azərbaycan Cənubi Qafqazda geosiyasi və geoiqtisadi reallığı

işgala son qoynan və regionda böyük inkişafaya yol açan bu prosesdə qardaş Türkiye bize hər zaman yüksək dəstək verdi. Vətən müharibəsində qələbəmiz və hazırkı proseslər Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləridir. Ən önemlisi isə hər iki ölkənin özü üçün bir dəyərə çevirdiyi ədalət və inkişafın qələbəsidir. Yeni geosiyasi reallığın ən böyük təntənəsi isə Şuşa Bəyannaməsidir. Bu tarixi sənəd Azərbaycanla Türkiye arasında qardaşlıq, dostluq, tərəfdaşlıq münasibətlərinin müttəfiqlik statusunda rəsmiləşdiridir. Bu təhlükəsizlik və sülhə yüksək zəmanət sənədi Cənubi Qafqaz daxil olmaqla bütövlükdə Avrasiya üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan və Türkiye regionun resurslar, kommunikasiya və logistika potensialından səmərəli istifadəye imkan yaranan, hər kəs üçün faydalı, firavan, layiqli geleceyin qurulması naminə inamlı birgə addımlayır. Ölkələrimizin enerji təhlükəsizliyinin təminatındaki qlobal rol da Avrasiyada davamlı əməkdaşlıq və xalqların rüfahı üçün möhkəm təməl olaraq qalacaqdır”.

“Yeni geosiyasi reallığın ən böyük təntə-

köklü surətdə dəyişməklə əməkdaşlığı, sülhə, regional və qlobal miqyasda dayanıqlı təhlükəsizlik sisteminin yaradılmasına istiqamətlənmış strateji kurs həyata keçirir. İnsanlıq əleyhinə töredilmiş cinayətlərə, işgala son qoynan və regionda böyük inkişafaya yol açan bu prosesdə qardaş Türkiye bize hər zaman yüksək dəstək verdi. Vətən müharibəsində qələbəmiz və hazırkı proseslər Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləridir”.

“Dünyamız hazırda qlobal təhlükəsizliyə təhdid yaranan bir sıra risklərlə üz-üzədir”

Prezident İlham Əliyev XXIV Avrasiya İqtisadi Zirvə Toplantısının iştirakçılarına müraciətində pandemiya ilə bərabər digər problemlərlə üz-üzə galdığını deyib: “Pandemiya ilə bərabər dünyamız hazırlıq dəyişikliyindən irəli gələn çağışalar, qlobal təhlükəsizliyə təhdid yaranan bir sıra risklərlə üz-üzədir. Bütün bu problemlər qlobaldır və onların həlli də yalnız qlobal əməkdaşlıqla mümkündür. İnsanlığı təhdid edən problemlər üzərində birgə çalışma, ədalətin temini, regional əməkdaşlıq, bərabərsizliyin aradan qaldırılması yeni geosiyasi nizamın da başlıca şərtlidir”.

Göründüyü kimi, insanlıq əleyhinə töredilmiş cinayətlərə, işgala son qoynan və regionda böyük inkişaf yol açan bu prosesdə qardaş Türkiye bize hər zaman yüksək dəstək verdi. Vətən müharibəsində qələbəmiz və hazırkı proseslər Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləridir.

Dövlət başçımızın dediyi kimi: “Ən önemlisi isə hər iki ölkənin özü üçün bir dəyərə çevirdiyi ədalət və inkişafın qələbəsidir. Yeni geosiyasi reallığın ən böyük təntənəsi isə Şuşa Bəyannaməsidir. Bu tarixi sənəd Azərbaycanla Türkiye arasında qardaşlıq, dostluq, tərəfdaşlıq münasibətlərini müttəfiqlik statusunda rəsmiləşdirdi...Bu tarixi sənəd Azərbaycanla Türkiye arasında qardaşlıq, dostluq, tərəfdaşlıq münasibətlərini müttəfiqlik statusunda rəsmiləşdirdi”. Qələbəmiz və hazırkı proseslər Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının, sarsılmaz birliyinin nailiyyyətləridir”.

Bəli, bu gün Ulu Önder Heydər Əliyevin “Bir millət, iki dövlət” kələmi sadəcə olaraq, kəlam deyil, bu, gerçəkdir. Artıq bu reallığ bütün sahələrdə sübuta yetirilməkdədir. Hər zaman da bu belə olacaq. Qələbə Zəfəri ilə - Qarabağ Azərbaycandır! Azərbaycan-Türkiyə “Bir millət, iki dövlətdir!”. Bu birlinə növbəti en parlaq və en şanlı səhifəsi 15 iyun 2021-ci ilde Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiye Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın imzaladıqları müttəfiqlik haqqında Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması, iki qardaş dövlətin münasibətlərinin en yüksək zirvəde olduğunun bir daha dünyaya nümayişidir.

RƏFIQƏ KAMALQIZI

Azərbaycandakı diplomatik korpusun və beynəlxalq təşkilatların 100-dən çox nümayəndəsi Şuşa şəhərinə səfər edib

lərdə təmir-bərpa işlərinə başlanılıb.

Türkiyə, Pakistan, Qətər, Liviya və digər müsəlman ölkələrindən olan diplomatlar Yuxarı Gövhərağa məscidində namaz qılıb, dua ediblər.

Şuşanın mərkəzi meydanda Azərbaycanın mədəniyyətinin tanınmış simaları Nətəvən, Bülbül və Üzeyir Hacıbəylinin gülələnmiş heykəlləri ziyaret olunub.

Bildirilib ki, işgal illərində ermənilər həmin heykəlləri Ermənistana apararaq ərimək istəyiblər. Ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə həmin heykəllər Ermənistandan alınıraq Azərbaycana getirilib və Bakıda İncəsənət Muzeyinin həyətində saxlanılıb. Şuşa işğaldan azad olunduqdan sonra heykəller öz əvvəlki yerinə qaytarılıb.

Daha sonra Pənaheli xanın sarayının qalıqları olan əraziyə, Mehmandarovların malikanə kompleksine baxış keçirilib, Qazançı kilsəsində aparılan təmir-bərpa işləri ilə

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, xarici diplomatik korpusun nümayəndələrinin işğaldan azad edilmiş ərazilərə tanışlıq səfərlərinin təşkili davam etdirilir. İyulun 9-da Azərbaycanda akkredite olunmuş diplomatik korpusun və beynəlxalq təşkilatların ümumilikdə 100-dən çox nümayəndəni Şuşa şəhərinə səfəri təşkil olunub.

AZERTAC xəber verir ki, səfərde Türkiye, Pakistan, İtaliya, Avstriya, İsviç, Polşa, İsrail, Çin, Yaponiya, Malayziya, Cənubi Koreya, Belarus, Ukrayna, Braziliya, Meksika, Səudiyyə Ərabistanı, Qətər, Əlcəzair və digər ölkələrin səfirləri, həmçinin BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının nümayəndələri iştirak ediblər.

Diplomatlar və beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri səfər çərçivəsində Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının tikinti işlərinin gedisi və "Füzuli" yarımtəsisi ilə tanış olublar.

Məlumat verilib ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən teməli qoyulmuş hava limanının tikinti işlərinə Azərbaycanın xarici tərəfdəşları, o cümlədən İtaliya və Türkiye şirkətləri cəlb olunub. Aeroportun uçuş-enmə zolağının tikintisinin sentyabrda, hava limanının inşasının isə ilin sonuna dək tamamlanması planlaşdırılır. Ərazisi 250 hektar olan yeni aeroportun uçuş-enmə zolağının uzunluğu 3000 metr, eni isə 60 metr təşkil edəcək.

"Füzuli" yarımtəsisi ilə tanışlıq zamanı bildirilib ki, 110/35/10 kılavoltluq yarımtəsisi Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad edilen ərazilərin ən qısa vaxtda elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsinə dair tapşırığına uyğun olaraq tikilib. Yeni aeroportun və Zəfər yolunun

yaxınlığında yerləşən bu yarımtəsisi hava limanı da daxil olmaqla, Füzuli şəhəri və ətraf kəndlərde yaradılacaq bütün infrastruktur elektrik enerjisi ilə təchiz edəcək.

Xatırladaq ki, "Füzuli" yarımtəsisi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştiraki ilə bu il iyunun 14-də istifadəye verilib.

Sonra diplomatik korpusun nümayəndələri, o cümlədən xarici ölkələrin səfirləri, hərbi attaşelər və beynəlxalq təşkilatların təmsilçiləri Şuşa şəhərine gəliblər. Onlar şəhərdəki Saatlı, Aşağı Gövhərağa və Yuxarı Gövhərağa məscidlərində olublar. Məlumat verilib ki, 30 illik işğal dövründə dini abidələr, o cümlədən bu məscidlər erməni vəndallığına məruz qalıb. Şuşa işğaldan azad olunan dərhal sonra bu məscid-

tanışlıq olub.

Səfər iştirakçılara Pənaheli xanın sarayının, Mehmandarovların malikanə kompleksinin tarixi haqqında məlumat verilib, işğal dövründə xan sarayının və malikanə kompleksinin erməni vəndallığına məruz qaldığı bildirilib. Qonaqlar erməni vəhşiliyinin canlı şahidi olublar. Hazırda kompleksdə bərpa işləri aparılır.

Sonra Qazançı kilsəsinə gedən qonaqlara işğaldan azad olunan ərazilərimizdə Azərbaycan dövləti tərəfindən həyata keçirilən nəhəng yenidənqurma işləri, o cümlədən Şuşada aparılan bərpa və quruçuluq prosesi barədə məlumat verilib. Qeyd olunub ki, bərpa işləri Şuşanın orijinal memarlıq üslubuna uyğun olaraq həyata keçirilir.

VAHİD AZƏRBAYCAN UĞRUNDΑ
iki sahil
GÜNDƏLİK İCTİMAİ SİYASİ QƏZET
1991 - 2021

"İki sahil" qəzeti redaksiyasının kollektivinə

Bu gün çağdaş Azərbaycan metbuatının inkişafında özünəməxsus yeri və rolü olan "iki sahil" qəzeti ilə ilk sayının işıq üzü görməsindən 30 il keçir. Qəzet bu müddət ərzində zəngin və şərflili inkişaf yolu keçərək üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirib, milli maraqların müdafiəsinə, sağlam ictimai rəyin formalamaşmasına, tarixi ənənələrimizin və milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasına mühüm töhfələr verib.

hifələrində dərc edən ilk mətbü Nəşrlərdən biri olub.

Dövlətçiliyə xidmət etməyi fəaliyyətinin əsas prinsipi kimi müəyyənləşdirən bu mətbü organ ulu öndər Heydər Əliyevin milli maraqlara əsaslanan inkişaf siyasetinin, Ümummillili Liderimizin zəngin ideyalarının və əbədiyəşar ırsının fəal təbliğatçısı olub. "iki sahil", eyni zamanda, görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin qurucusu olduğu Yeni Azərbaycan Partiyasının fəaliyyətini geniş işqalandırmaqla Azərbaycan dövlətçiliyinə xidmət vəzifəsini uğurla yerinə yetirib.

Təsadüfi deyil ki, ulu öndər Heydər Əliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının 2-ci ildönmü münasibətələ keçirilən ümum respublika müşavirəsində "iki sahil" qəzeti fəaliyyətini və rolunu yüksək dəyərləndirib.

Bu gün müasir nəşr nümunəsi olan bu mətbü organ tarixi missiyasından irəli gələn məqsədyönlü fəaliyyəti çərçivəsində Prezident İlham Əliyevin milli maraqlara əsaslanan siyasetinin, ümumxalq partiyası olan YAP-in fəaliyyətinin, azərbaycançılıq ideologiyasının təbliğində, Azərbaycan həqiqətlərinin ölkə və dünya ictimaiyyətinə çatdırılması ilə bağlı Ümummillili Liderə müraciətini və Ulu Öndərin bu müraciətə cavabını öz se-

hüm rol oynayır. Jurnalisticanın təməl prinsiplərinə hər zaman hörmətlə və sədaqətlə yanaşan, cəmiyyətin informasiya tələbatının ödənilməsi ilə əlaqədar insanlara doğru, dəqiq və operativ xəbər çatdırın "iki sahil" qəzeti 44 günlük Vətən mühəribəsi dövründə Azərbaycan reallıqlarını geniş işqalandırmaq və erməni yalanlarını ifşa etmək istiqamətində öz üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirib.

Bir sözə, "iki sahil" qəzeti in sehifelerində son 30 ilde müstəqillik dövrümüzün tarixi salnaməsi eks olunub. Əminliklə söylemək olar ki, milli metbuatımızın nümunəvi nəşrlərindən olan və müasir çağışlırlara uyğun məqsədyönlü fəaliyyəti ilə fərqlienən qəzet bundan sonra da Azərbaycanın tarixi nailiyyətlərinin müjdəcisi olacaq, informasiya platformasında ümummillili mənafənin qorunması işində aktiv rol oynayacaq.

"iki sahil" qəzeti redaksiyasının bütün kollektivini 30 illik yubiley münasibətələ səmimi qəlbən tebrük edir, yeni yaradıcılıq uğurları və davamlı müvəffəqiyyətlər arzu edirik.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı
09 iyul 2021-ci il

Ermənistan hərbi hissələrində COVID-19-a yoluxanların sayı xeyli artıb

Hərbi həkimlərin səhlənkarlığı səbəbindən Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbi hissələrində COVID-19 virusuna yoluxma halları xeyli artıb.

SIA bu ölkə KİV-lərinə istinadla xəber verir ki, yayılan məlumatlarda koronavirusa yoluxan kiçik çavuş Q.Nersisyanın hərbi hissənin həkimi tərəfindən tibbi müayinədən keçidkən sonra vəziyyətinin normal olduğunu bəhanə edilərək xəstəxa-

naya göndərilmədiyi və bu barədə yuxarı komandanlıq məlumat verilmədiyi bildirilib. Bu səbəbdən də bir neçə gün ərzində bölüyün bütün şəxsi həyətin yoluxma faktını her vəchlə ört-basdır etməyə çalışır.

30 yaşıñ mübarek, “İki sahil”

Müasir müstəqil Azərbaycan Respublikası-nın həmyaşdı, çağdaş mətbuatımızın yanmasında və formallaşmasında öz yeri və rolü olan “İki sahil”in 30 yaşı tamam oldu. İlk nömrəsi 1991-ci il 10 iyul tarixində işıq üzü görən “İki sahil” özü üçün bir amal seçib və bu gün də sadiq qaldığı “Vahid Azərbaycan uğrunda!” devizinə sadıqdır.

Qəzetiñ işiñ üzü görməsi ərefəsində ölkədə xaos, anarxiya, özbaşinalıqlar hökm süründü. Çetinlikləre baxmayaraq, həmin o gərgin dövrde “İki sahil” mətbuatın əsas funksiyası olan cəmiyyətin güzgüsü rolunu yüksək səviyyədə öz üzəri-nə götürdü.

Müstəqilliyin ilk illerində Azərbaycanın böyük problemlərlə üzleşməsi, xalqın Ulu Önder Heydər Əliyevi çağırışı, ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynayan Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması ile bağlı məşhur “91-lər”in Ümummilli Liderə müraciəti və bu müraciətə Ulu Öndərin cavabını öz səhifelerində dərc edən ilk mətbu neşrlərdən biri de “İki sahil” olub. Heydər Əliyev ideyalarının təbliğində ön sıralarda da-yanan “İki sahil” üzərinə düşən şərəfi vəzifəni layiqince yerinə yetirdiyi kimi, dövlət-cilik, azərbaycanlıq ideya-larına sadıqliyini bu gün de-

qoruyub saxlayır.

Ulu Önder Heydər Əliyev “İki sahil” qəzetiñ rolunu yüksək dəyərləndirib: “O vaxt “İki sahil” qəzeti yaranmışdı. Mən hesab edirəm ki, bu qəzet də çox iş görmüşdür. Bu qəzet indi də Yeni Azərbaycan Partiyasına xidmet edir. Amma o vaxt bu partiya yox idi, lakin “İki sahil” qəzeti çox cəsarəti məqalələr verirdi. Mən təkce Naxçıvanı götürmürəm, ədaletsiz hadisələrə qarşı Azərbaycanın ayrı-ayrı və-təndaşlarının, ziyalılarının fikrini dərc etməkdə bu qəzet yaxşı fəaliyyət göstərmışdır, indi de göstərir. Mən bunu da yüksək qiymətləndirirəm”.

“İki sahil” qəzeti SO-CAR-in təsisçiliyi ile müstəqil ictimai-siyasi qəzet olaraq digər sahələr kimi, dövlətimizin bu sahədəki siya-sətini, iqtisadi sahədə eldə olunan uğurları ətraflı şəkil-də ictimaiyyətə çatdırmağı qarşısına mühüm vəzifə ki-

mi qoyub. “İki sahil” qəzeti bu gün Ulu Önder Heydər Əliyevin neft strategiyasının uğurla həyata keçirilməsində mühüm rola malik olan SOCAR-in və onun struktur-larının gördüyü işləri geniş şəkildə işləqləndirir. Bu gün Azərbaycan Prezidenti cə-nab İlham Əliyevin məqsəd-yönlü fəaliyyəti sayəsində SOCAR dünyada tanınan nüfuzlu şirkətə çevrilib.

Ümumiyyətlə, qəzetiñ keçidiyi zəngin və şərəflə yola dünənin və bu günün prizmasından baxsaq açıq-aydın görərik ki, “İki sahil” hər zaman jurnalistikanın temel prinsiplərinə sədaqətlə ya-naşır, Azərbaycan reallıqlarının təbliğini yüksək səviyyədə həyata keçirir, cəmiyyətin informasiya tələbatını ödəmək, insanlara doğru, dəqiq və operativ xəber çatdırmaqla özünün tarixi mis-siyasını uğurla yerinə yetirir. Bir sözə, xalqa, dövlətə və dövlətçiliyə xidmet “İki sahil” qəzetiñ əsas amalıdır.

SƏS Media Qrupun rəhbəri Bəhruz Quliyev və rəhbərlik etdiyi media qurumun kollektivi fürsətdən istifadə edərək “İki Sahil” qəzetiñ əməkdaşlarını əlamətdar gün - 30 illik yubiley münasibətində ürkədən təbrik edir, həmkarlarına yeni-yeni ya-radıcılıq uğurları arzulayılar. 100 yaşınızı qeyd edək, ezziz həmkarlar!!!

Hikmət Babaoğlu: Azərbaycanda çox peşəkar, öz vəzifəsinin öhdəsindən layiqincə gəlməyi bacaran diplomatik korpusumuz mövcuddur

“Diplomiya milli gücün beyni hesab olunur. Milli gücün kəmiyyətli keyfiyyət komponentlərinin məcmusu və o potensialın gücə əvvil-məsi məhz diplomatiya ilə əlaqədar-dır. Diplomatiya həm də mümkün olmayanı mümkinetmə sənəti adlandı-rlır. Buna görə də dövlətlərarası müna-sibətlərde diplomatiya çox mühüm bir peşə kimi beynəlxalq nizamın keyfiyyətini təyin edən bir vasitədir”. Bu fi-kirləri Milli Məclisin deputati, “Yeni Azərbaycan” qəzetiñ baş redaktoru Hikmet Babaoğlu deyib.

Millet vekilinin sözlərinə görə, se-vindirici haldır ki, Azərbaycanda da çox peşəkar, öz vəzifəsinin öhdəsin-dən layiqincə gəlməyi bacaran, diplomatik müstəvəde ideya və fikir istehsal etməyi bacaran, xalqımızın, dövlətmi-

zin diplomatiya sahəsində maraqlarını çox səmərəli şəkildə realize etməyi bilən çoxsaylı diplomatik korpusumuz mövcuddur. Diplomatiya institutu, şübhəsiz ki, hər bir ölkənin siyasi sis-temi və onun müəyyənləşdirdiyi xarici siyasət strategiyası ilə üzvi şəkildə bağlıdır.

Deputat qeyd edib ki, milli maraqlarımıza söykənən, universal və taraz-laşdırılmış xarici siyasetin həyata keçirilməsində milli diplomatlarımızın çox böyük rolü var: “Diplomatiyanın keyfiyyəti isə xalqı milli məqsədlərə çatdırın vasitə kimi çıxış etməkdədir. Ona görə də diplomatlar üçün xüsusi bir günün ayrılması, onların peşə bayramının qeyd olunması da təqđirəlayiq haldır. Əger beynəlxalq nizamı xalqların mübarizə platforması kimi qiymətləndirək, onda qeyd edə bilərik ki, diplomatik cəbhədə Azərbaycan adın-dan savaşan məhz bizim diplomatları-mızdır. Bu işdə onların hər birinə uğurlar arzu edir, Azərbaycan diplomatiya institutunun daha da inkişaf etməsini və xalqımıza daha çox mənfiətlər gə-tirməsini dileyirik”.

İyulun 9-da Yeni Azərbay-can Partiyasının Gənclər Birliyi və Azərbaycan-Fran-sız Universitetinin (UFAZ) təşkilatçılığı ilə “Azərbay-can təhsilinin müasir dövrü: yeni çağrıları və pers-pektivlər” mövzusunda görüş keçirilib. SIA-nın verdiyi məlumatə görə, görüşdə YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İsləmov, Gənclər Birliyinin üzvləri və fəal gənclər iştirak ediblər.

“Azərbaycan təhsilinin müasir dövrü: yeni çağrıları və perspektivlər”

Əvvəlcə qonaqları universitetin tədris binası və la-boratoriyaları ilə tanış edən YAP idarə Heyətinin üzvü, UFAZ-in icraçı direktoru, dosent Vazeh Əsgərov bu tehsil ocağı barədə onlara ətraflı məlumat verib və bildirib ki, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti nəzdində fəaliyyət göstərən UFAZ Azərbaycan və Fran-sa prezidentlərinin birgə tə-şəbbüsü, səyi nəticəsində

lik təhsil ocağıdır.

Universitetin konfrans zalında davam edən tədbir-də Azərbaycanın ərazi bütövünün təmin olunmasında şəhidlik zirvəsinə ucalan Vətən oğullarının xati-rəsinin bir dəqiqəlik süklü-la yad edilib.

YAP idarə Heyətinin üz-vü, UFAZ-in icraçı direktoru Vazeh Əsgərov XX əsrə Azərbaycan təhsil sistemi haqqında, eləcə də ulu öndər Heydər Əliyevin ölkəmizi rəhbərliyinin birinci dövründə təhsil islahatları və el-min qabaqcıl texnologiyaları ilə inkişafı və nailiyyətlərin istehsalatda tətbiqi haqqında məlumat verib. Həmçinin ölkəmiz müstəqillik əldə et-di-kdən sonra təhsil sisteminin müasir tələblərə uyğun inkişaf etdirilməsi və Ümumiyyi-lider Heydər Əliyevin layiqli davamçısı olke Prezidenti İlham Əliyevin Ulu Öndərin təhsil siyasetinin uğurla davam etdirilməsi vurgulanıb və son 18 il ölkədə ən müasir tələblərə cavab ve-

rən ali və orta təhsil müəssisələrinin yaradılması, insan kapitalına qoyulan sərmayenin uğurundan danışb.

YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İsləmov görünüş yüksək səviyyədə teşki-line, onlara tanışlıq üçün ya-radılan gözəl şəraitə görə təşəkkürünü bildirib.

B. İsləmov partianın gənclər siyaseti, təhsilin və innovasiyaların gənclərin həyatında rolü barədə fikir-lərini bildirib. Qeyd edib ki, təşkilatın hədəflərindən biri də təkəcə üzvlər deyil, partiya mənsubiyəti olmayan və ya digər aktiv gənclərlə də six təhsiliyönümlü əməkdaşlıq etməkdir.

Daha sonra görüşdə UFAZ-da qəbul qaydaları, təhsil prosesi, imtahanlar və təcrübə proqramları, məzun-ların karyera imkanları, habelə UFAZ-in Azərbaycan-Fransa münasibətlərində rol-u və yeri barədə ətraflı mü-zakirələr aparılıb və qonaqları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Sosial şəbəkə, yoxsa narkobiznes platforması... ?!

Narkomaniya hər gün daha çox insana təsir edən bir problemdir. Həmçinin, maddə istifadəsinin səbəbi birbaşa dərmanlarla deyil, digər proseslərlə əlaqəli ola bilər. Könüllü və ya istər-istəməz özümüzü başqalarından təcrid etdiyimiz zaman beynimiz miyelin adlı maddə istehsal edir. Bu maddə idrak və emosional davranışımızda dəyişikliklərə səbəb olur ki, bu da depressiya, narahatlıq və qorxu yaradır. Beləliklə, biz özümüzü pis hiss edirik. Çünkü insanlar başqları ilə əlaqəyə ehtiyacı olan sosial varlıqlardır. Bu dərmanlar bizi xoşbəxt edən bir maddə olan dopamin ifrazımızı artırır.

Əslində dərmanlar beynimizi dincəldir və düşünməməyimizə kömək edir. Həm də bizi dəhşətə gətirən, incident və ya təsir edən hər şeydən, heç olmasa bir anlıq qurtulmağımıza imkan verir. İnsanları da aldadən sırf bunlardır. Bütün bunlara baxmayaraq niyə maddələrin özüne deyil, onlardan aldiğimiz zövqə asılı olduğumuzu bilməliyik. Son günlər isə sosial şəbəkələrdə qanunsuz şəkildə açıq narkotika satışı ilə məşğul olan sehifələr yaranıb. SIA olaraq məsələ ilə bağlı araşdırma aparıb psixoloq, ekspertlər və şəhər sahələrinin fikirlərini öyrəndik.

İlk olaraq məsələ ilə bağlı siyasi şərhçi Azər Həsətə danişti:

“Ümumiyyətlə, son vaxtlar medianın imkanlarından sui-istifadə halları çıxalıb. Əslində, onun qarşısını almaq çətin məsələ deyil. Çünkü, o sehifələrdə açıq-aşkar əlaqə vasitələri qoyulur. Yəni, hüquq-mühafizə orqanları həmin vasitələrdən istifadə edərək o adamları müəyyənləşdirə bilərlər. Bu çətin məsələ deyil. Sadəcə olaraq adama elə gəlir ki, bu cür əməllərlə məşğul olanlar çox arxayın şəkildə iş görürler.

Təkcə bu deyil, hətta mən, otel reklamlarına da rast gəlirəm. Otel adı altında əlaqəsizliq yuvası kimi fəaliyyət göstərən müəssisələrin fəaliyyətinə açıq şəkildə yer verili. Bu elanlarda açıq şəkildə yazılı ki, “nigah kağızı olmadan qadınla kişinin iki saatlıq qalması üçün filan qəder pul ödənməlidir”. Açıq-aydın telefon nömrəsi və ünvan yerləşdirirlər. Bunu müştəri və istifadəçi adı altında zəng edib öyrənmək çox asandır. Amma bu adamlar rahat şəkildə bu işləri gö-

rular və belə anlaşıılır ki, onlara qarşı gərəkli tədbirlər görülmür, yaxud da yetərinə görürilmür, ya da hüquq-mühafizə orqanları və digər qurumlar buna göz yumurlar. Bu baxımdan mən düşünürəm ki, biz bu sahəni qorunmalı olan qurumlardan daha təsirli tədbirlər tələb etməliyik. Yəni, elə ediməlidir ki, bu cür adamlar açıq şəkildə narkotik satışı, əlaqəsizliq yuvası və s. reklamı ilə məşğul ola biləsinlər”.

Sonra psixoloq Aytən Əlek-

bərova öz fikirlərini qeyd edib: “Sosial şəbəkələrdə olan bu açıq-aydın sehifələr məni bir psixoloq kimi narahat edir. İkinci tərəfdən yeniyetme anası kimi çox qorxuram. Hansı ki, bu günlər ərzində müraciət edən bir çox insanlar arasında təşviş içərisində olan valideynlər var. Çox ucuz qiymətə, 5-6 manata bu zəhəri insanlara satırlar. Hətta, təessüflər olsun ki, bu gənclər içərisində qızlar da üstünlük təşkil edir. Yəni, açıq-aşkar onların hansı hala düşdürüyüñ görürük.

Sosial şəbəkə eyni zamanda, sosial mediadır. Hansı ki, biz bütün informasiyaları oradan rahatlıqla ala bilirik. Yəni, aldiğimiz informasiyalar insanlarda stress yaradır. Streslər də emosional və informativ olur. Təsəvvür edin ki, narkotik istifadəçisi olmayan insanlar belə, məlumatı oxuyarkən informativ stress keçirirlər, pis halda düşürlər və evlərindəki şəxslərə qarşı da şübhələr oyanmaya başlayır.

Son günlər xanımların ariqlaması gündəmdədir. Hər kəs ariqlamaq istəyir və bunu belə ariqlamaq adı altında insanlara rahatlıqla ötürürler. Bu zaman isə insan bu zərərlə vərmişlərin birbaşa alıcıları olur. 30-32 yaşlı alüdəci yetkin bir bəyi də yanında pis vəziyyətdə görmüşəm. Bu ürək ağrıdan bir vəziyyətdir. Təbiidir ki, biz onları asılılıqdan uzaqlaşdırmaq üçün əlimizdən gələni edirik. Bəzən isə onlar bu vəziyyətdə çıxmamış ciddi nəzarət altında qalmalıdır.

Mütəqəşkildə bu barədə maarifləndirci söhbətlər olmalıdır. Bu maarifləndirmə işi ister sosial şəbəkələr, ister saytlar, isterse də efir məkanları üzərindən edilməlidir. Çox təessüflər olsun ki, indiki gənclər televiziya izləmirlər. Izləmədiyi halda da bilmədən adı bir konfet adı ilə alüdeyi olurlar. Bəzən onları bu yola dostları çekir. Təbiidir ki, artıq bu bir işlək şəbəkə halını alıb və ona daim kölgədə qalan idarəci şəxslər nəzarət edirler.

maq olmaz. O, dost deyil, düşməndir ki, dostunu uçuruma aparır.

Düşünürəm ki, bu zərərlə vərmişlərin qiymətləri 100 qat baha olmalıdır ki, insanlar ala bilməsin. Ümumilikdə isə, xüsusən, orta ya-

kateqoriyası narkotikanı asanlıqla eldə edir”.

Jurnalist və ekspert Rövşən Rəsulov isə məsələ haqqında bu fikirləri qeyd edib: “Instagram” və s. sosial şəbəkələrdə narkotiklərin satışı, istifadəsi ilə bağlı paylaşımın edilməsi bilavasitə cinyət məsuliyyəti daşıyır. Təəssüf ki, bir müddət əvvəl Qərb ölkələrində tətbiq edilən bənzər narkotikarət mexanizmləri artıq ölkəmizdə də artmağa başlayıb və bu, bir daha sübut edir ki, artıq sosial şəbəkələrə nəzarət faktoru daha da sərtləşdirilməlidir. Əks halda, sözügedən belə qarşısızlaşmaz kabusa çevrilə bilər.

Baxın, “Instagram”da nələr başverir və bütün bunlar - ister narkotik satışı, isterse də digər qanunsuz vasitələrin ayaq açaraq yürüməsinə geniş şərait yaradır. Genç və yeniyetmə nəsil zəherlərin, milli genofondumuz kəskin təhlükə altında qalır. Eyni zamanda qeyd edim ki, son zamanlar narkotiklərin məktəb həyetlərində, məhəllələrdə, şəhərin müxtəlif nöqtələrində satışlarının arxasında da məhz sosial şəbəkə amili dayanmaqdadır. Üstürtlü təkliflər olunur, sifarişlər qəbul edilir və hər hansı ünvanlara çatdırılma prosesi heyata keçirilir. Hətta deyerdim ki, artıq bu bir işlək şəbəkə halını alıb və ona daim kölgədə qalan idarəci şəxslər nəzarət edirler.

lərini məhv edənlər yalnız öz mənafələrini güdürlər. Öz balalarını haram pulla qayğısız, bolluq içinde yaşadanlar başqalarının bala-larının həyatını bitirirlər. Bu da bizim gələcəyimizin mehv olması deməkdir. Dövlət rəsmilərinə və ən əsas valideynlərə səslənirəm ki, gelin bu bəla ilə birlikdə mübarizə aparaq. Valideynlər övladlarının davranışlarına diqqət etməlidirlər. Çünkü, övladlardan biri narkotik qurşanırsa bunu ilk önce valideynlər görməli və qarşısı alınmalıdır. Şəhiyyə Nazirliyi apteklərdə narkotik və psixotrop maddələrin açıq şəkildə sərbəst satışını qadağan etməlidir. Hər bir sosial şəbəkə istifadəcisindən də xahiş edirəm ki, narkotik vasitələrin satışı ilə məşğul olan sehifələrə rastlaşıqdə Daxili İşlər Nazirliyinə müraciət etsinlər”.

Şəhər sakini Minare Hacıyev: “Son vaxtlar cəmiyyətdə, sosial şəbəkələrdə gənclərin metanfetamin (şuşə, patı) deyilən səni narkotikaya meyllənməsi ilə bağlı ciddi narahatlıq hökm sürür. Hətta bəzi sosial şəbəkələrdə adı çəkilən səni narkotikin satışı ilə məşğul olan sehifələrin mövcudluğu da vəziyyətin ürəkaçan olmadığını deməyə əsas verir. Real həyatın virtuala daşınması sosial şəbəkələrdə kriminala da geniş imkanlar yaradıb. Narkomafiyanın internetin imkanlarından geniş istifadə edərək narkotik satışının təşkil etməsi artıq acı reallıqdır. Bu haqda xəberlərin intensivləşməsi ölkədə onlayn narkotik satışı, virtual narkotikarətin genişlənməsi haqda fiqirlər söyleməyə rəvac verir.

Araşdırımlar göstərir ki, milli genefondun pisləşməsinə gətirib çıxaran narkotik vasitələr, psixotrop maddələr və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə antinarkotik təbliğatın və ictimai maarifləndirme işinin gücləndirilməsini tələb edir. Xüsusən son dövrlər narkotik vasitə və psixotrop maddələrin sosial şəbəkələr vasitəsi ilə onlayn yollarla satılması hallarına tez-tez rast gelindiyindən bu bəla ilə mübarizədə, həmin şəxslərin ifşa edilməsi istiqamətində vətəndaşların, sosial şəbəkə istifadəçilərinin, bloggerlərin, youtuberlərin, KİV nümayəndələrinin ortaya vətəndaş mövqeyi qoymasına ciddi ehtiyac duyulur”.

Şəhər sakini İnam Hacıyev: “Ümumiyyətlə, sosial şəbəkələrdə heç bir qadağa tətbiq olunmur və məhz bu da arzuolunmaz hallara şərait yaradır. Əgər sosial şəbəkə istifadəçisi müəyyən qadağalarla qarşılaşmalolsa, bu zaman istifadəçi müvafiq xoşagəlmez hallara yol verə bilməz və belə hallara da rast gəlinməz. Məsələn, narkotik vasitələrin tərənnümü ilə bağlı mehdudiyyətlər qoyulursa, daha dəqiq desək, bu məqsədə texniki baxımdan məhdudiyyət tətbiq edilərsə, sosial şəbəkə istifadəçisi buna yol verə bilməz.

Ardı Səh. 6

Sosial şəbəkə, yoxsa narkobiznes platforması... ?!

Əvvəli-Səh-5

Bununla yanaşı, kifayət qədər təsir imkanlarına malik olan ictimai qınaq da olmalıdır. Nəzərə alsakı, narkotik vasitələrin satışı həm qanunla qadağan olunub, qanun pozuntusudur, həm də cəmiyyət üçün ən böyük bələdir, deməli, sosial şəbəkələrdə bu vasitələrin nəinki satışı, dolayısı ilə reklam edilmesi, təşviq olunması belə cəmiyyət tərefindən sərt şəkildə qınanılmalıdır. Narkotik vasitələri təşviq edən sosial şəbəkə istifadəçiləri məhz elə şəbəkenin digər istifadəçiləri tərefindən qınaq obyektiñə çevrilərsə, belə əməllərdən çəkinimlər olarlar.

Təbii ki, ən sonda, sosial şəbəkələrdə narkotik vasitələrin satışının, tərənnüm olunmasının qarşısında qanun çərçivəsində alına bilər. İnsanların həyatını, ümumilikdə cəmiyyəti zəhərləyən narkotik vasitələrin tərənnüm olunmasının hərhənsi yolla qarşısını almaq üçün qəbul olunan bütün vasitələrdən istifade olunması vacibdir.

Şəhər sakini **Nərgiz Xəlili**: "Son zamanlar kütəvi hal almış narkotik vasitələrin istifadəsi və açıq-aşkar satışı hər birimizi təsəsüfləndirir. Sosial medianın təsir etdiyi kütlənin bu qədər böyük olduğu halda bunun mənfi istiqamətə istifadə olunması ağlışımazdır.

Ətrafımızda olan hər kəsin ən azı bir sosial media platformasından istifadə etdiyini düşünək, problemin nə qədər böyük olduğunu fərqli vararıq. Bu səhifələri

izləmədiyimiz, "məhsulla" maraqlanmadığımız halda belə sosial medianın alqoritmimə uyğun olaraq bu tip məlumatları görə bilərik. Məsələ bizi olduqca narahat edir və ciddi sosial problemlərə getirib çıxarıır. Bu səbəbdən xüsusi ilə az yaşılı və yetginlik dövrüne gəlib çıxmış uşaqların valideynləri tərefindən sosial media hesablarına nəzarət olunmalı. Kiçik bir məsələ göründüyü halda dərhal polisə xəbər verilməlidir.

Şəhər sakini **Piruze Quliyeva**: "Son vaxtlarda "Instagram"də narkotik satışları qarşıma çıxır. Mənə bu düzgün bir hal deyil. Gənclərin düzgün yönləndirilməməsi artıq sosial şəbəkədən düzgün istifadə olunmamağa getirib çıxarıır. Sosialda olan insanlar rahatlıqla baxıb alla bileyəklərini düşündürək və bu çox əlcətan olacaq. Bu kimi proseslər artıq gənclər üçün normal hal olmayıcaq. Sanki zənciri qırılmış kimi dvamlı olaraq istifadə edib narkotik aludecisi olacaq. Problemin həlli ilə bağlı bir şey düşüne bilmirəm".

Bütün bunlarla yanaşı insanları düşündürən bir sıra suallar da var:

Narkomanlar necə müalicə olunur?

Araşdırımlar göstərir ki, asılılıq insanda həm fizioloji, həm psixoloji, həm də sosial problemlər yaranır. Beyin xəstəliyi olduğu vuruşundan, bir dəfə asılılıq meydana gəldiyində, bunun üçün tibbi dəstək lazımdır. Ancaq məsələ yalnız tibbi dəstək deyil, sosial reabi-

litasıya ilə əlaqəli psixoloji dəstək de verilməlidir. Sonra sosial mühi-tini dəyişdirmək lazımdır. Unutmaq olmaz ki, tibbi diabet, astma və hipertoniyada olduğu kimi, asılılıq da təkrarlanan bir xəstəlikdir.

Maddə asılılığında müalicədən sonra təmiz qalmağa çalışmaq çox vacibdir. Diabet xəstəsinin bir ömür boyu həyatını düzgün qiyamətləndirməsi lazımlı olduğu kimi, keçmiş bir istifadəçi de risklərdən uzaq olmalı, yemek və içmə qaydalara diqqət yetirməli, ömrünün sonuna qədər maddə istifadəsi davranışlarından və mühitlərdən uzaq olmalıdır.

Narkotikaya nə qədər tez zamanda aludə ola bilərik?

Bir dərmana aludə olma prosesi birbaşa istifadə olunan maddə ilə əlaqəlidir. Ekstazi tərzindəki bir həbdən bəhs edirikse, asılılıq prosesi istifadə müddətinə, istifadə olunan maddənin miqdarına və istifadə vərdişlərinə görə dəyişə bilər.

Kannabinoid kimi sintetik bir maddədən danışırıqsa, asılılığın bir neçə istifadədən sonra daha erkən başladığının şahidi olur. Başqa sözlə, istifadə olunan maddənin tərkibi və kimyevi xüsusiyyətləri birbaşa asılılıq prosesinin davamına təsir göstərir.

Bir dəfə sınaqdan keçirib yoxlasam və sonradan istifadə etməsəm, olar?

Bir dəfə dərman istifadə etmək qapını açmaq deməkdir. Qapı açı-

lrsa, çox güman ki, bir dəfə heç nə olmasa, ikinci dəfə heç nə olmayacağı. Deyilənə görə ikinci dəfə bir şey olmasa, üçüncü dəfə heç bir şey olmasa. Bir dəfə sinamağın mənası yoxdur. Buna görə bir dəfə sinamaq, ona aludə olmaq üçün qapı açmaq deməkdir.

Buna görə bir dəfə bele olsa sinamağın doğru olmadığı düşünülür. Çünkü insanların dərmana ehtiyacı yoxdur. Deyək ki, yemek ol-sayıdı, belə də bir dəfə sinamaq uyğun olardı, marağı təmin edər. Ancaq bəzi şəylərə maraq göstərmək doğru deyil. Başqa sözə de-sək, insan sağlamlığına zərərli olan şeylər, istenilən halda bir-iki dəfədən sonra asılılıq hali yaranır. İnsanlar maraqlarını yalnız istifadə etməkə deyil, onu öyrənməkə də təmin edə bilərlər.

Ailəmdə və ya ətrafimdə bir narkotika istifadəçisi var, nə edim?

Cavab verilməsi həm çətin, həm də asan sualdır. Ailədə maddə asılısı varsa, maddənin zərərlərini birbaşa izah etmək, təzyiq göstərmək, qorxutmağa çalışmaq və ya müyyəyen maneələr və məhdudiyyətlərə madde istifadəsini dayandırmaq mümkün deyil.

Başqa sözə, insanların bəzi şəxsi, psixoloji problemləri və ya dostluq və sosial mühitdəki çətinliklər səbəbindən asılılığa meylli oluqlarını görürük. Bağımlı bir insanın aludeciliyi potensial olaraq ətrafına yaya biləcək bir şüura sahib

olur. Sosial dəstək prosesi aparılmalı, bir qrup olaraq bununla məşğul olmalı və bu prosesləri peşəkar dəsteklə həyata keçirməliyik.

Narkotikanın hansı növləri var?

Esrar: sərr, marixuana, xəşşəs, çətənə, alaq:

Dünyanın bir çox yerində qanuni olaraq tapıla bilən bir narkotik olan esrar, sərr bitkisindən əldə edilir. Esrar toz və maye şəklində bu bitkinin çiçəklənən qönçələrindən, yarpaqlarından və saplarından hazırlanır. Bu maddə istifadəcədə sərənşələr və həzz hissəyadır.

Esrar tütünle birlikdə, kağıza bükülmüş və ya qəlyan şəklində çəkile bilər. Narkotik və ağrı kesici təsiri olan kenevirin rahatladiçı quruluşu gündəlik qərar qəbul etmə qabiliyyətlərinə mənfi təsir göstərir.

Təsirlərin arasında halüsinasıyalar, artan qan təzyiqi və ürek döyüntüsü, ağız quruluğu, gözlerin qızarması, iştahanın artması və konseントrasiyanın pozulmasıdır. Mari-xuananın intensiv istifadəsi ağciyərlərə ziyan vurur, xərcəng və siqaretə əlaqəli digər xəstəliklərə səbəb olur. Esrar insanlar arasında fəqli adlarla tanınır. Ən çox istifadə edilənlər həşş, marixuana, həşş, çətənə, tüstü, alaqdır. Psixoloji pozğunluqlara da səbəb olan sərr çaxnaşmaya, paranoidaya, depresiyaya və narahatlığa səbəb olur.

A.Vəli

Yeni televiziya kanalı necə olmalıdır?

Yalançı tok-şouları azaltmaq lazımdır

"Velosiped varkən yeni-sini icad etməyə ehtiyac yoxdur. Yəni, sözümüz canı odur ki, yeni televiziya kanalları açılsa, qeyri-adı nəysə baş verəcəyini düşünmürəm. Sadəcə olaraq dünya televizyonçuluq standartlarına, kriteriyalarına cavab verən yeni kanal olarsa, bəli, həmin kanalın baxımlılığı olacaq. Əgər, mövcud kanallar təkrarlanacaqsa, eyni şey təqdim edilməyəcəksə, yəni o kanalın Azərbaycan televiziya efirində nəysə qeyri-adı bir şey edəcəyinə şəxsən mən, inanmiram". Bu sözləri SLA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Azər Həsrət deyib.

Onun sözlərinə görə, ümumiyyətə isə televizyonçuluq hal-hazırda daha çox interaktivlik üzərində qurulub: "Yeni televiziya kanalı mütələq canlı, eyni zamanda interaktiv olmalıdır. Təəssüflər olsun ki, Azərbaycan televiziya kanallarının əksəriyyətinin verlişləri interaktiv deyil. Tamaşaçı da verlişdə iştirak edə, sözünü deyə və müdafiə edə bilmir. Sual verməkdə də çətinlik çəkir. Mənim özümə də bir

Məsələ ilə bağlı, Jurnalist Eks-pert Mərkəzinin sədri Ceyhun Mu-saoglu da öz fikirlərini qeyd edib: "Ümumiyyətə, Azərbaycanda televiziya kanalları zəifdir. Bunu hər kəs bilir. Bəs, niyə zəifdir? Niyə tamaşaçı kütłəsi televiziyanın qarşısından artıq qaçıb? Ümumi götür-

dükəd, normal xəberlər verilir, reportajlar hazırlanır, təqnidli materiallar və mədəniyyət də var. Lakin, artıq tamaşaçı televiziyanın öndən çekilib deyə, yenidən onu televiyaya bağlamaq olmur. Bu çox çətin məqamıdır. Çünkü, oxucunu, tamaşaçının itirdikdən sonra onu geri qaytarmaq olmur. Xəber keyfiyyəti olmalıdır. Ortada keyfiyyət, dolğun informasiya və mənə olmalıdır. Maarifləndirmə məsələsinə qoyaq bir qırğşa. Artıq müasir dün-

yada maarifləndirmə deyə bir termin yoxdur. Efir və KİV maarifləndirmir, məlumatlaşdırır. Yəni, sənə bil tok-şou hazırlaya bilərsənki, mən ordan bollaça məlumat ala bilərem, təfəkkürüm də genişlənər, bilik bazam artar".

"Keyfiyyətli efir hazırlamaq üçün böyük məbləğdə maliyyə vəsaiti lazımdır. Bu pulu da geri qaytarmaq üçün reklam gəlirləri olmalıdır. Azərbaycanda tam azad reklam bazarı olmalıdır. Televiziylər

həmin reklam bazarından geniş istifadə etməlidir. Televiziylər yalnız pulun arxasında getməlidirlər. Pul isə tamaşaçıdan qazanmaq mümkündür ki, bu da baxış və reklam sayı ilə mümkündür. Bu çox çətin bir məsələdir və yoluna qoymaqla qəbul etmək lazımdır".

"Televiziyanın özü də çətin vəziyyətdədir. Müasir dünyadır və günü-gündən də televiziya sahəsində yeniliklər olur. Bunların həmisi pulsudur. Ona görə də çox çətindir. Düşünürəm ki, televiziya kanalları daha çox intellektual verlişlərə yer ayırmalıdır. Yalançı tok-şouları azaltmaq lazımdır ki, tamaşaçı geri qayıtsın. Bir şirkət var ki, reytinq ölçür və onun haqqında ingilis şirkəti olduğu deyilir. Qeyd olunur ki, bu şirkət bilərkən reytinq cədvəli hazırlayır ki, guya şoulara daha çox baxırlar. Yəni, cəmiyyət təfəkkür baxımından korlamalı isteyirlər. Bu şirkətin kim olduğunu müəyyənləşdirib lisenziyasını çıxarmaq lazımdır".

Ayşən

Milli Məclisin növbədənkənar sessiyası başa çatıb

İyulun 9-da parlamentin növbədənkənar sessiyasının son plenar iclası keçirilib. AZERTAC xəbər verir ki, iclası Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli idarə edib.

Cari məsələlərin müzakirəsi zamanı deputatlar Nigar Arpadarai, Rəşad Mahmudov, Razi Nurullayev, Mahir Abbaszadə, Qüdret Həsənquliyev, Sahib Aliyev, Ramil Həsən, Cavid Osmanov, Müşfiq Cəfərov və Bəhrəz Məhərrəmov pandemiya ilə mübarizə, Qarabağ, Zəngəzur iqtisadi rayonlarının yaradılması ve seçiciləri düşündürən məsələlərlə bağlı fikirlərini bildiriblər. Sonra Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, gündəliyin ilk 7 məsələsi üçüncü oxunuşa olan qanun layihələridir.

Əvvəlcə Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya komitesinin sədri Sadiq Qurbanov "Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında" qanun layihəsi (üçüncü oxunuş) üzərində ikinci oxunuşdan sonra aparılmış işlər bərədə məlumat verib. Bildirib ki, layihə ilə bağlı bütün məsələlərə aydınlıq getirilib. Sonra məsələ səsə qoyulub və 8 fəsil, 23 maddədən ibarət olan "Enerji resurslarından səmərəli istifadə və enerji effektivliyi haqqında" qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Sonra Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitesinin sədri Əli Hüseynli növbəti məsələlər - Əmək Məcəlləsində, Mülki Prosesual Məcəllədə, Aile Məcəlləsində, Mülki Məcəllədə, Vergi Məcəlləsində, Cinayət-Prosesual Məcəlləsində, İnzibati Prosesual Məcəlləsində, "Sosial siğorta haqqında", "Tibbi siğorta haqqında", "Dövlət rüsumu haqqında", "Məhkəmə-Hüquq Şurası haqqında" və "İnzibati icraat haqqında"

qanunlarda dəyişiklik edilməsi və "Mediasiya haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi bərədə qanun layihələrinin üçüncü oxunuşu bərədə məlumat verib.

Bildirilib ki, dəyişikliklər "Mediasiya haqqında" Qanunun tətbiqi ilə bağlıdır. "Mediasiya haqqında" Qanun qüvvədədir və onun "Məcburi mediasiya" hissəsi iyul ayının 1-dən qüvvəye minib. Qəbul edilecek dəyişikliklər isə o məsələnin prosesual esaslarını yaradır. Hər iki qanun layihəsi ayrı-ayrılıqla səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

Sonra iclasda "Dövlət qulluğu haqqında", "Prokurorluq organlarında qulluq keçmə haqqında", "Diplomatik xidmət haqqında", "Ədliyyə organlarında qulluq keçmə haqqında", "Fövqəladə hallar organlarında xidmetkeçmə haqqında" qanunlarda və Azərbaycan Respublikasının 1999-cu il 7 dekabr tarixli 768-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Gömrük organlarında xidmet haqqında Əsasnamə"də, 2001-ci il 12 iyun tarixli 141-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Dövlət vergi organlarında xidmet haqqında Əsasnamə"də, 2001-ci il 29 iyun tarixli 168-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmet keçmə haqqında Əsasnamə"də və 2009-cu il 4 dekabr tarixli 930-IIIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Miqrasiya organlarında qulluq keçmə haqqında Əsasnamə"də dəyişiklik edilməsi bərədə qanun layihəsinə üçüncü oxunuşda baxılıb. Sənədə eləqədar parlament sədrinin birinci müavini, komite sədri Əli Hüseynli məlumat verib. Bildirib ki, dəyişiklik xüsusi dövlət orqanından dövlət qulluğu, dövlət qulluğundan xüsusi dövlət qullüğuna keçən zaman sınaq müddətinin və stajın yenidən tətbiq olunmamasını özündə ehtiva edir. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Sonra parlament sədrinin birinci müavini deyib ki, gündəliyin növbə-

ti üç məsəlesi - Mülki Prosesual Məcəllədə, "Dövlət rüsumu haqqında" qanunda və İnzibati Prosesual Məcəllədə dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihələridir. Bu layihələr canab Prezidentin məhkəmə-hüquq islahatları çərçivəsində imzaladığı Fərmanın icrası ilə bağlı təqdim olunub. Qeyd edilib ki, əvvəlce bu, gündəliyin 4 məsəlesi kimi nəzərdə tutulmuşdu. İnzibati Prosesual Məcəllədə dəyişiklik edilməsi bərədə iki qanun layihəsi var idi. Həmin iki layihəni birləşdirərək bir sənəd kimi təqdim etmek qərara alınıb. Əli Hüseynli bildirib ki, qanun layihəsi içtimai müzakirə formatında komitələrin birgə iclasında geniş müzakirə olunub, hüquq ictimaiyyətini, daha çox vəkilləri narahat edən məsələlərə aydınlıq getirilib. Hər üç qanun layihəsi ayrı-ayrılıqla səsə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

Sonra Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, növbəti məsələ hökumətlərarası müqavilə ilə bağlı olduğuna görə bir oxunuşda müzakirə olunacaq.

"Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi ilə Belarus Respublikasının Müdafiə Nazirliyi arasında ikitərəflü əməkdaşlığın heyata keçirilməsi zamanı məxfi informasiyanın qarşılıqlı ötürülməsinə dair" Müqavilənin təsdiq edilməsi haqqında qanun layihəsi bərədə Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Ziyafət Əsgərov məlumat verib. Bildirib ki, 13 maddədən ibarət sənəddə tərəflərin məxfi məlumatlar üzrə öhdəlikləri öz əksini tapıb.

Sənəd bərədə komitə sədrləri Siyavuş Novruzovun, Zahid Orucun, deputatlardan Qüdret Həsənquliyevin və Fəzail Ağamalının fikirləri dinləniləndikdən sonra layihə səsə qoyularaq təsdiqlənib.

Sonra Əli Hüseynli bildirib ki, gündəliyin növbəti 4 məsələsi uyğunlaşdırma və dəqiqləşdirmə xarakterlidir və bir oxunuşda qəbul olunacaq. Məlumat verib ki, gündə-

liyin 9-cu məsəlesi Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsidir. Milli Məclisde "Dənizçinin şəxsiyyət sənədi haqqında" Əsasname qanunla təsdiq edilib. Dəyişikliyə görə, bu iki sənəd bir-birilə uyğunlaşdırılır. Layihə səsə qoyularaq təsdiqlənib.

Gündəliyin növbəti 3 məsəlesi bərədə qanun layihəsi Bakı Beynəlxalq Dəniz Limanı Qapalı Sahmdar Cəmiyyətinin Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetmesine verilməsi və "Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı" Kapalı Sahmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamında dəyişiklik edilməsi bərədə 11 fevral 2021-ci il Sərəncamı esasında hazırlanıb.

"Dövlət rüsumu haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi bərədə qanun layihəsi Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kapalı Sahmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamında dəyişiklik edilməsi bərədə 11 fevral 2021-ci il Sərəncamı esasında hazırlanıb.

"Dövlət rüsumu haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi bərədə qanun layihəsi isə dəqiqləşdirmə xarakterlidir. Sonra Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli gündəliyin sonuncu iclasıdır. Növbədənkənar sessiya dövründə parlamentimiz 30-dan artıq qanun və qərar qəbul edib. İnanıq ki, həm siyasi fəaliyyətimiz, həm də qəbul etdiyimiz qanunlar və qərarlar ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazanılmış Zəferdən sonra qarşıya qoyulan hədəflərin əldə edilməsinə köməklik göstərəcəkdir. Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, bu dövr ərzində parlamentin beynəlxalq fəaliyyəti də çox səmərəli olub. O, Milli Məclisin rəhbərliyi adından deputatlara təşəkkürünü bildirib və növbədənkənar sessiyani bağlı elan etdiyikdən sonra Azərbaycan Respublikasının dövlət himni səsləndirilib. Bununla da Milli Məclisin növbədənkənar sessiyası başa çatıb.

İclasa yekun vuran Milli Məclis sədrinin birinci müavini Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, bu gün növbədənkənar sessiyanın sonuncu iclasıdır. Növbədənkənar sessiya dövründə parlamentimiz 30-dan artıq qanun və qərar qəbul edib. İnanıq ki, həm siyasi fəaliyyətimiz, həm də qəbul etdiyimiz qanunlar və qərarlar ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Vətən müharibəsində qazanılmış Zəferdən sonra qarşıya qoyulan hədəflərin əldə edilməsinə köməklik göstərəcəkdir. Əli Hüseynli diqqətə çatdırıb ki, bu dövr ərzində parlamentin beynəlxalq fəaliyyəti də çox səmərəli olub. O, Milli Məclisin rəhbərliyi adından deputatlara təşəkkürünü bildirib və növbədənkənar sessiyani bağlı elan etdiyikdən sonra Azərbaycan Respublikasının dövlət himni səsləndirilib. Bununla da Milli Məclisin növbədənkənar sessiyası başa çatıb.

Adət, yoxsa qonsudan dala qalmamaq?

verməmək üçün evdə bişirmək da-ha yaxşıdır. Bu baxımdan kənd toyları şadlıq sarayında keçirilən dəb-debeli toylardan daha yaxşıdır. Yə-ni yenice alınib bişirilir və qalanlar isə evdə saxlanılır".

Şəhər sakini Mübariz Məmmədov: "Toylarda qalan yeməklər ofisintərlərə və müdriyyətə paylaşılr. Düşünürəm ki, israfçılığa yol

Şəhər sakini Rövşən Hüseynov: "Toylar ailənin bayramı kimi qeyd olunur. Burada insanlar iki

gəncin ailə qurması münasibəti ilə yığışırlar. Əfsuslar olsun ki, bizde toylarda israfçılıq həddən artıq çox olur. Toydan sonra qalan yeməklərin çoxusu atılır. Düşünürəm ki, xaricilərdəki kimi keçirilən toyalar daha yaxşıdır. Çünkü xaricdə sadəcə iki ailə və yaxın dostlar yığışib qeyd edirlər. Türkiye də Avropana keçirilən toyalar kimi sadəliyə üstünlük verir. Düşünürəm ki, bu mövzu ilə bağlı ciddi dəyişiklik olmalıdır".

Şəhər sakini Zərifə İsgəndərova: "Ümumiyyətə Azərbaycan toylarında israfçılıq çox olur. Yeməklərin çeşidi və miqdarı çoxdur. Eyni zamanda çox ifratçılığının olmasına narahat edən mövzulardandır. Fikrimcə, ailə daxilində, kiçik bir məclislə, sədə yeməklərlə, bir neçə saat ərzində məclisi tamamlamaqla daha sərfəli, səmərəli toy etmək

mümkündür. Abartılı toy etmək bəyənilən hal deyil".

Şəhər sakini Aydin Qəhrəmanlı: "Ümumiyyətə israfçılıq dini-mizdə bəyənilməyen şeydir. Yeməklərin atılmağı heç bir halda qəbul edilən deyil. Xaricdə müəyyən qədər qənaətçilik yaradılır. Başqa-sıdan geri qalmamaq adı ilə bu vəsitələrə el atırlar. Stolda hər şey olur. Lakin sabahı gün bütün yeməklər atılır. Bu məqamda demək

lazımdır ki, sadəlik gözəllikdir. Ümumiyyətə yanaşma dəyişməlidir. Toyların keçirilməsi artıq rəqabət halını alıb. Ailələr bir-birləri üzərində üstünlük əldə etməsi yarışına çevrilib".

Şəhər sakini Nigar Abbasova: "Artıq tamah baş yarar. Düşüncəmə görə, israfçılıq düzgün deyil. Birinci gün toylarda verilən yemeklər ikinci gün təqdim olunur".

Qönçə Quliyeva

Erməni terroru və onun acı nəticələri - ŞOK FAKTLAR!

XVIII əsrin II yarısında Azərbaycan xırda dövlətlərə - xanlıqlara və sultanlıqlara parçalandı. XVIII əsrin sonunda Azərbaycan sülaləsi olan Qacarlar (1796-1925) hakimiyyətə gəldilər. Qacarlar vaxtı ilə onların ulu babaları qaraqoyunluşaların, aqqoyunluların, səfəvilərin və nəhayət, Nadir şahın hakimiyyəti altında olmuş bütün əraziləri, o cümlədən, Azərbaycan xanlıqlarını yenidən mərkəzi hakimiyyətə təbe etmək siyaseti yeritməyə başladılar. Bu məqsədlərə qismən də olsa nail olundu. Amma Rusyanın Azərbaycan ərazisinə hərbi müdaxiləsi Qacarların planlarını yarımcıq qoydu.

Fürsətdən yaranan ermənilər isə ruslara qul xisleti göstərməklə arzularında olundular "böyük Ermənistən" iddialarını reallaşdırmağa çalışıdilar. Ermənilərin "böyük Ermənistən" yaratmaq kimi şovinist, həm də düşüncəsiz ideyasına program şəklində və təşkilati proseslər həyata keçirməkə nail olmuş planlaşdırılmışlar. Məhz buna görə 1887-ci ilde Cenevrede "Qoçaq" təşkilatı 1890-ci ilde isə Tbilisidə "Daşnakşütün" partiyasını yaratmışlar. Elecə də 1895-ci ilde isə Nyu-York şəhərində "Erməni Vətənpərvərler İttifaqı"nı və "ASALA" erməni terror təşkilatlarını yaratmışlar. Demək olar ki, bu cür ağılsız ideyanın davamı olaraq Bakı, Gəncə, Naxçıvan və Dağlıq Qarabağda erməni təşkilatının ideoloji-siyasi ideyalarının təbliği üçün rezidentura yaratmışlar. Tarixmizin mühüm bir hissəsini də ermənilərin Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Dağlıq Qarabağı işğal edərək "böyük Ermənistən" iddialarını genişləndirmək arzuları təşkil edir. İlk dəfə ermənilər Qarabağ məsələsini 1967-ci ilde qaldırmağa çalışıdalar da, o zaman çirkin niyyətlərini reallaşdırma bilməmişlər. Hətta Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan qoparaq Ermənistana birləşdirmək xülyası ilə 45 min erməni imzasını resmi Moskvaya təqdim etmişlər. Amma resmi Moskva Dağlıq Qarabağın Azərbaycandan zorla qopardılaraq Ermənistana verilməsi ilə Azərbaycan xalqının milli müstəqillik mübarizəsinin baş qaldıra biləcəyindən qorxaraq ermənilərə öz yerlerini göstərmişdir.

Diger tərəfdən Kreml ermənilərin iddialarına dəstək verməkle SSRİ məkanında olan müxtar respublikaların və vilayətlərin də müstəqilliye can ata biliçəklərindən narahatlıq keçirmişdir. Məhz bu və digər amillər ermənilərin Dağlıq Qarabağa iddialarının imperiya tərefindən reallaşmasını puça çıxarmışdır. Amma sonrakı mərhələlərdə, xüsusilə də, 1987-ci ilde Mixail Qorbaçovun SSRİ məkanında yenidənqurma siyaseti ermənilərin yenidən Azərbaycan torpaqlarına göz dikməyə həvəsləndirmişdir. O zaman SSRİ iqtisadi sferasının başbılənlərindən olan M. Qorbaçovun köməkçiləri Aqanbekyan və Şahnazaryan ermənilərin separatçı planlarının baş tutmasına xüsusi dəstək verənlərdən olmuşlar. Sonralar sepatatçı məyillərin konkret program halına salınmasında SSRİ prokurorluğunun baş müstəntiqi Qdyan, rəssam Tigranyan, 1992-ci il fevralın 26-da ermənilərin Xocalıda tövətdikləri soyqırımında uşaq qatılı olması ilə öyünen,

"Qoçaq" kitabının müəllifi Zori Balayan, Xankəndində keçirilən ilk mitinqlərin təşkilatçılarından olan Silva Kapitukyan və digərlərinin xüsusi rolu olmuşdur. Erməni ideoloqlarının yaratdıqları terroru təşkilatların əsas vezifələri Osmanlı İmperiyası və İrəvan qaçmış ermənilərin yaşadığı əraziləri birləşdirmek üçün bütün vasitələrdən, ən əsası isə qıymağa planlaşdırılmışlar. Məhz buna görə 1887-ci ilde Cenevrede "Qoçaq" təşkilatı 1890-ci ilde isə Tbilisidə "Daşnakşütün" partiyasını yaratmışlar. Elecə də 1895-ci ilde isə Nyu-York şəhərində "Erməni Vətənpərvərler İttifaqı"nı və "ASALA" erməni terror təşkilatlarını yaratmışlar. Demək olar ki, bu cür ağılsız ideyanın davamı olaraq Bakı, Gəncə, Naxçıvan və Dağlıq Qarabağda erməni təşkilatının ideoloji-siyasi ideyalarının təbliği üçün rezidentura yaratmışlar. Tarixmizin mühüm bir hissəsini də ermənilərin Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Dağlıq Qarabağı işğal edərək "böyük Ermənistən" iddialarını genişləndirmək arzuları təşkil edir. İlk dəfə ermənilər Qarabağ məsələsini 1967-ci ilde qaldırmağa çalışıdalar da, o zaman çirkin niyyətlərini reallaşdırma bilməmişlər. Hətta Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan qoparaq Ermənistana birləşdirmək xülyası ilə 45 min erməni imzasını resmi Moskvaya təqdim etmişlər. Amma resmi Moskva Dağlıq Qarabağın Azərbaycandan zorla qopardılaraq Ermənistana verilməsi ilə Azərbaycan xalqının milli müstəqillik mübarizəsinin baş qaldıra biləcəyindən qorxaraq ermənilərə öz yerlerini göstərmişdir.

Diger tərəfdən Kreml ermənilərin iddialarına dəstək verməkle SSRİ məkanında olan müxtar respublikaların və vilayətlərin də müstəqilliye can ata biliçəklərindən narahatlıq keçirmişdir. Məhz bu və digər amillər ermənilərin Dağlıq Qarabağa iddialarının imperiya tərefindən reallaşmasını puça çıxarmışdır. Amma sonrakı mərhələlərdə, xüsusilə də, 1987-ci ilde Mixail Qorbaçovun SSRİ məkanında yenidənqurma siyaseti ermənilərin yenidən Azərbaycan torpaqlarına göz dikməyə həvəsləndirmişdir. O zaman SSRİ iqtisadi sferasının başbılənlərindən olan M. Qorbaçovun köməkçiləri Aqanbekyan və Şahnazaryan ermənilərin separatçı planlarının baş tutmasına xüsusi dəstək verənlərdən olmuşlar. Sonralar sepatatçı məyillərin konkret program halına salınmasında SSRİ prokurorluğunun baş müstəntiqi Qdyan, rəssam Tigranyan, 1992-ci il fevralın 26-da ermənilərin Xocalıda tövətdikləri soyqırımında uşaq qatılı olması ilə öyünen,

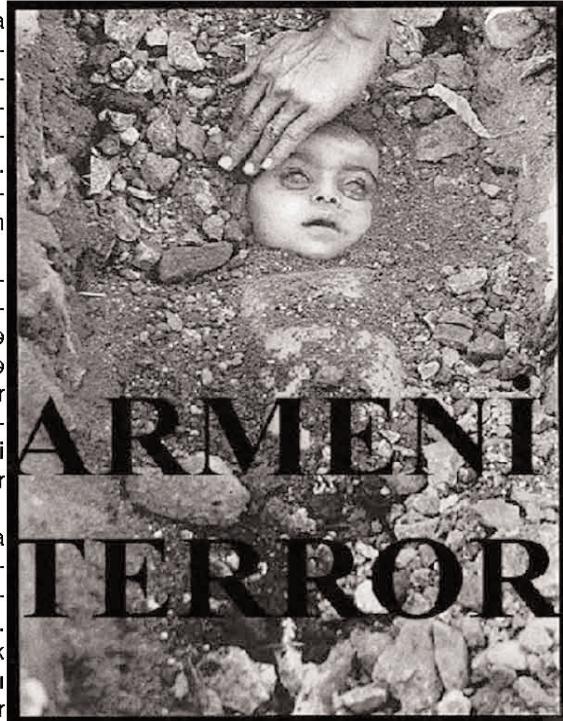
Erməni terror təşkilatlarının hədəfi insanlıqdır

Daşnakşütün partiyasının məqsədi bunlardır: 1) Silahlı qıyma, 2) Yalnız ermənilər

arasında yox, bütün xalqlar arasında inqilabi fikrin formalşaması üçün intensiv iş görmək, 3) Ermənilərin silahlansması və təşkilatlanması, 4) Hökumət adamlarına və idarələrinə qarşı terror və onların məhv edilməsi. "Bu məqsədə nail olmaq üçün hər şey icazə verilir; təbliğat, terror, azıgin partizan müharibələri".

Daşnakşütün patiyasının fəaliyətini ardıcılıqla izleyən gürcü yazıçı Karibi 1919-cu ildə ağrı hissile yazırırdı: "Daşnaklar gələrkən özləri ilə milli nüfret toxumu gətirdilər. Belə bir toxumlar sepilmiş torpaq üzərində erməni - müsəlman qan davası, erməni və gürcü müharibəsindən başqa bir şey bittə biimezdi".

Bu, elə bir təşkilat idi ki, Rusiya imperiyasının hakim dairələri ilə birlikdə Qafqazda inqilabi və milli azadlıq hərəkatını boğmağa çalışmışdı... Bunun nəticəsi olaraq 1905-ci ildə ilk erməni - azərbaycanlı qarşısundan baş vermişdir. 1907 və 1912-ci iller

təsadüf edir. Matendaranda saxlanılan kupçaya (mülkiyyət sahibiyyətini təsdiq edən sənəd) görə, 1431-ci ildə Ağqoyunu padışığı Yaqubun nümayəndəsi Əmir Rüstəm Makulu Qırqoriyə 530 min Təbriz dinarına İrəvan xanlığının 7 kəndini - Vaqarşapat (Eçmiadzin-Uçkilsə), Aştarak, Batrinc, Noragavit, Aqunatun, Kırəcli və Mügni kəndlərini satdı. İrəvan türklərinin facisi də elə həmin tarixdən başlayır. Varlanmış həyət XIX əsrin əvvəllərində artıq 60 qədim Oğuz kəndini pulla alaraq erməniləşdirə bilmüşdilər. Məhz indiki Ermənistən adlanan qondarma dövlət Rus İmperiyasının yardımı ilə həmin 60 türk kəndinin bazarında yaradılmışdır. Sonralar məskunlaşma siyasetini genişləndirən ermənilər tədricən Zəngəzur ərazisine və İrəvanın ətrafına köç etməyə başlayıblar. O vaxta qədər nəinki Qarabağda, elecə də, indiki Ermənistən ərazisində hər hansı bir erməni yaşayış məskəni olmamışdır. 1525-ci ildə Osmanlı İmperiyası Naxçıvanı və Dərələyəzli öz torpaqlarına qatandan sonra uçota alınma aparılıb. 9 kənddə cəmi 172 erməninin yaşadığı qeyd olunub. Min illər boyu Azərbaycan dövlətlərinin tərkib hissəsi olmuş Naxçıvan diyarı XVI əsrin sonunda (1588-1603-cü illər) və XVIII əsrin əvvəllərində (1724-1735-ci illər) Osmanlı İmperiyasının tərkibinə keçmiş və burada osmanlı idarə sistemi tətbiq edilmişdir. İki nüsxə hazırlanın "müfəssəl dəftər" qanuni qüvvəyə mindikdən sonra, bir qayda olaraq, onun üzərinə hakimiyyətdə olan sultannın tuğrası çəkilir, tuğradan aşağıda isə "müfəssəl dəftər" in hansı tarixdən qüvvəyə minməsini göstəren "buyuruldu" nəməti yazılırdı. Bəzi "müfəssəl dəftər" e tuğra çəkilməyib. Bunun yerinə "Ya fettah" yazılırdı. Misal üçün, 1727-ci il tarixli "Gəncə-Qarabağ əyalətinin müfəssəl dəftəri" "Ya fettah" müraciəti ilə başlayır." Lakin hem tuğranın çəkildiyi, hem də "Ya fettah" müraciətinin eyni vaxtda yazılılığı dəftərlər də vardır. Bilavasitə, Naxçıvan sancığı ilə bağlı osmanlılar bir "müfəssəl dəftər" tətbiq etmişdilər. 1727-ci il tarixli bu

muşdur.

"Qoçaq" partiyasının programı xüsusi bu fikri ifadə edirdi: "Bütün şəraitlərdə türkləri və kürdləri məhv etmək və öz xalqının rüfəhina xeyanət etmiş ermənilərə aman verməyərək, onlardan qisas almaq". "Daşnakşütün" nasist tipli partiya olub. Almaniya Nasist Partiyasının ideologiyası onlardan hələ 30 il əvvəl formalşadı və programları bu sözlərdə ibarət olmuşdur: "Azərbaycanlılara və türklərə rəhm edən erməni ən ağır cəzaya layiqdirler. "Böyük Ermənistən" ideyasını reallaşdırmaq üçün terror və iğtişaşlardan istifadə etmək, lazımlı gəldikdə erməni qızlarını maddi cəhətdən imkanlı və vəzifəli azərbaycanlıların yatağına göndərməkdən abır, həya etməkdən çəkinməli".

Ərzində Osmanlı İmperiyası ərazilərindən və irəvan təqribən yarım milyon erməni Qars, İrəvan və Yelizavetpol qəzalarına köçürüldü. Bölgədə etnik qarşılıqlarla alovlandılararaq hegemonluğu əlinə almaq məqsədi güdən Rusiya hökuməti əhalinin bu axınına susaraq, dəstək verdi. Ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə köçürmələrinə baxmayaraq, azərbaycanlılar bu ərazilərdə sayca ermənilərdən üstünlük təşkil etmişdilər. Məsələn, 1886-ci ildə Gəncə quberniyasının Zəngəzur qəzəsində ki, 326 kənddə yalnız 81-i erməni kəndi olmuşdur. İrəvan qəzəsində 66 faizi azərbaycanlılardan, cəmi 34 faizi ermənilərdən ibarət olmuşdur. Bu ermənilərin coxluq təşkil etməsi məqsədi ilə azərbaycanlılara qarşı soyqırımı siyaseti həyata keşirilməsinə həvəsləndirmişdir. Bu qəliamlarda ermənilər çar Rusiyası tərefindən gizli silahlandırılmışlar.

İlk dəfə ermənilərin bugünkü Ermənistən ərazisine gəlməsi 1475-ci ilə (XV əsr)

dəftər 302 səhifədir. Dəftərin bəzi səhifələri (81, 95) boşdur. Qanunnaməsi yoxdur. Xətti-siyaqət və qırma siyaqətdir. Üzərində o dövrün sultanı III Əhmədin (1703-1730) ugrası (Əhməd şah ibn Məhməd xan əl-Müə ər aima) çəkilmişdir. Azərbaycanın digər əyalət və sancaqlarının dəftərləri kimi, Naxçıvan sancağıının bu "müfəssəl dəftəri"də iki nüsxə tərtib olunmuş, lakin onun, hələlik, bir nüsxəsi məlumdur.

Müfəssəl dəftər"da ki bəzi qeydlər

Qeyd etdiyimiz "müfəssəl dəftər"lərə görə, XVI əsrin sonlarında Naxçıvan sancağı eyniadlı qəzadan və Ağcaqala, Məvəziyi-Xatun, Mülki-Arşanlı, Qarabağ, Dərəşəm-Dərəşahbz, Bazarçayı, Şərur, Zar, Zəbil, Əlincə, Sisyan, Azadçiran, Ordubad, Şorlut və Dərənürüt nahiyələrindən ibaret olmuşdur. XVIII əsrin 20-ci illərində isə osmanlılar Naxçıvan sancağı ərazisinə Naxçıvan sancağı ilə yanaşı Ordubad sancağını da yaratmışdır. 1724-1726-ci illərdə mövcud olmuş və Naxçıvanın "müfəssəl dəftər"inin tərtibinin başa çatma ərefəsində Ordubad sancağıının saxlanılması məqsədə uyğun hesab edilməmiş, onun əhatə etdiyi ərazi isə Naxçıvan sancağıının tərkibinə qatılmışdır. Bundan əlavə, osmanlılar Naxçıvan sancağı üçün ayrıca bir "müfəssəl dəftər" tərtib edərək Zar, Zəbil və Şərur nahiyələri Naxçıvan sancağıının tərkibində çıxarılmış və İrəvan əyalətinə birləşdirilmişdir. Bununla bərabər, Ordubad, Bazarçayı və Ağcaqala nahiyələri leğv olunmuş, Saïr Məvəzi, Qışlağat və Dərələyəz adlı yeni nahiyələr yaradılmışdır.

Bələdliklə, osmanlıların Naxçıvan sancağıının ərazisi və inzibati bölgüsündə apardıqları dəyişikliklər nəticəsində bu dövrdə inzibati bölgüsündə 9 nahiyə (Naxçıvan, Əlincə, Saïr Məvəzi, Dərəşahbz, Mülki-Arşan, Məvəziyi-Xatun, Qarabağ, Qışlağat, Dərələyəz) qalmışdır. 1727-ci il tarixli "Naxçıvan sancağıının müfəssəl dəftəri"nə görə məcburi köçlər bu dövrdə də olmuşdur, "Müfəssəl dəftər"da ki bəzi qeydlər hətta onun səbəbinin izahına belə yer vermişdir: bəzi kəndləri mərzə kimi qeyd edən katiblər unun səbəbini o kənddə osmanlılardan əvvəl Qafqazda imperiyalar va ennəm Uarın Azərbaycan əraziləri na köçürülmüş yaşamış insanların qızılbaş (şıə) olduqları üçün kəndlərini tərk etdiklərini və bir daha geri dönməyəcəkləri ilə izah etmişdir. Bu cür qeydlər Dərələyəz nahiyəsinin Şahyurdu, Ərdiç, Kərkənlük və Sallı kəndləri üçün edilmişdir.

NAXÇIVAN SANCAĞINA TABE OLAN DƏRƏLƏYƏZ NAHİYƏSİ

İstər ərazisi, istərsə də yaşayış məskənlərinin sayına görə, Dərələyəz nahiyəsi bu dövrdə Naxçıvan sancağıının ən böyük ərazi inzibati vahidi olmuşdu. Burada 1727-ci iiddə 99 kənd və 5 mərzə qeydə alınmışdır. Buna rı da yalnız 68-i məskun olmuş, digərlərinde isə bu dövrdə heç kim yaşamamışdır. XVI əsrin sonlarında əraziinzbati vahidi kimi mövcud olmamış Dərələyəz nahiyəsinə tabe olan 36 kənddə çox az sayda - cəmi 216 vergi mükəlləfiyyəti daşıyan erməni yaşamışdır. Bu kəndlərdən isə yalnız üçü - Bazarçayı və Zəbil nahiyələrinə tabe olan Kələdək, Yengicə, Moz - mövcud olmuşdu (Bax: İrəvan əyalətinin müfəssəl dəftəri, № 633, s. 156, 332). Digər 33 kənd isə, ehtimal ki, XVIII əsrin əvvəllərində yaranmış kəndlədir. Ermənilərin bu kəndlərdə yerləşmələrinə gəldikdə, onu qeyd edə bilərik ki, adlarını çəkdiyimiz Kələdək, Yengicə və Əlvəz kəndlərində XVI əsrin sonunda ermənilər yaşamamışdır. Onları buraya, həmin kəndlərin türk-müsəlman əhalisi öz yerlərini tərk etdikdən sonra məskunlaşmışdır. Ermənilərin bu üç kəndə yerləşmə dövründə gəldikdə isə, onların sayılarının az olmasına əsaslanaraq, bu kəndlərin XVIII əsrin əvvəllerində yerləşdiyini deyə bi-

lərik. Dərələyəz nahiyəsinin ermənilər yaşayış 33 kəndinin (Arpa, Amaqu, Civə, Aynazor, Haviç, Caqazur, Üstün, Hurevadin, Ayısse, Gələnçevir, Ərdəpin, Ərdiç, Xors, Ortaköy, Züyrək, Keşış Başköy, Kisək, Ərgez, Kükivans, Azadək, Zeytə, Hərəhər, Kolani, Qurd Əmir, Gümüşcük, Ərnici, Çul, Kömürr, Kabud, Qındevəs, Horadüz) adlarından da göründüyü kimi, bir çoxları türk-müsəlman əhalisi tərəfindən salınmış və onlar buralardan köçdükdən sonra, ermənilər XVII əsrin sonları və yaxud XVIII əsrin əvvəllerində buralara yerləşmişdilər.

1. AXURA kəndi
2. HƏMZƏLİ KƏNDİ KƏRƏMPA MƏZRƏSİYLƏ. SÜBHAN KƏNDİ KOSALI KƏNDİ
3. HAVİC KƏNDİ
4. MORAVİK KƏNDİ
5. HEŞİN KƏNDİ
6. YAYCI KƏNDİ Qafqazda imperiyalar və erməni forin Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsi
7. ÇAGAZUR KƏNDİ 8. XAÇIK KƏNDİ
9. KƏLƏDƏK KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
 10. KƏNZƏK KƏNDİ
 11. VEYSƏLLİ KƏNDİ
 12. ƏYƏR KƏNDİ
 13. DAKZİD KƏNDİ
 14. ARPA KƏNDİ (17 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
 15. AMAĞU KƏNDİ (13 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
 16. ÇİVƏ KƏNDİ (5 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
 17. QIZILGÖZ KƏNDİ, BAŞQA ADI ŞƏRKƏYLİDİR.
 18. AYNAZOR KƏNDİ (22 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
 19. BAĞÇACIQ KƏNDİ
 20. RİND KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 21. QOZLUCA KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 22. KƏRƏKOR KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 23. ÇANAQÇI KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 24. KEŞİŞVİRANI KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 25. URNUT KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 26. XINS KƏNDİ
 27. CƏFƏRLİ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 28. QASQA KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 29. ƏNKÜZİ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 30. TELSİN KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 31. ÇAVUŞCUQ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 32. ƏRDALAS KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 33. ƏYRİLİ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 34. KÜNNÜD KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 35. ABANA KƏNDİ XUBİK MƏZRƏSİYLƏ
 36. VARTANES KƏNDİ
 37. VAHSNİ KƏNDİ
 38. AĞCAVƏNK KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 39. TƏRƏTÜM KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 40. AĞKILSƏ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 41. QIZQALASI KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
 42. QUTYOL KƏNDİ
 43. SƏDƏRƏK QIŞLASI MƏZRƏSİ Bu mərzə əvvəller kənd imiş. Əhalisi əkinçiliklə məşğul olub, xoş həyat sürürəm. Amma qarışılıq vaxtı qəcib getdiyikləri üçün kənddə bir kimse qalmamış və ona görə də mərzə olaraq qeydə alınmışdır
 44. MEYDAN KƏNDİ, BAŞQA ADI ƏLİ

QIŞLAĞIDIR.

45. ƏLƏYƏZ KƏNDİ (8 qeyri-müsəlmanın siyahısı) ÜSTÜN KƏNDİ (7 qeyri-müsəlmanın siyahısı) Başqa adı Daşagirən olan Üstün kəndi yaxınlığında Anabad (?) vəngi.
46. MƏNDƏRVANIS MƏZRƏƏSİ Bu mərzə əvvəller kənd imiş.
47. DİBİ MƏZRƏƏSİ Bu mərzə əvvəller kənd imiş. Əcəm (Səfəvilər) dövründə xarabaliğa döndüyə və kənddə insan yaşamadığı üçün mərzə olaraq qeydə alınmışdır.
48. QARAQAYA MƏZRƏƏSİ
49. HUREVADİK KƏNDİ (6 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
50. AYISƏSİ KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
51. GƏLƏNÇEVİR KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
52. ƏRDƏPİN KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
53. ŞAHYURDU MƏZRƏƏSİ Əvvəller kənd imiş.
54. [ŞAHYURDU] MƏZRƏƏSİNDE ANAN RAHDARLIQ BACI - İLDƏ
55. ƏRDİŞ KƏNDİ (3 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
56. KƏRƏKƏLK MƏZRƏƏSİ Bu mərzə əvvəller kənd imiş.
57. SALLI MƏZRƏƏSİ Bu mərzə əvvəller kənd imiş. [Kəndin] əhalisi qızılbaş (şıə) olduğu üçün qəcib getmişdir.
58. XORS KƏNDİ (6 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
59. ORTAKÖY KƏNDİ (6 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
60. ZÜYRƏK KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
61. KEŞİŞ KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
62. BAŞKÖY KƏNDİ Kənddə yaşayan qeyri-müsəlmanlar (20 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
63. KİSƏK KƏNDİ (3 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
64. YENGİCƏ KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
65. VARTANOL KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır. -56 Qafqazda imperiyalar və ermənilərin Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsi
66. MORZAV KƏNDİ
67. ƏRGƏZ KƏNDİ (4 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
68. MƏLİKŞAH KƏNDİ
69. OLAN KÜKIVANS KƏNDİ (3 qeyri-müsəlmanın siyahısı).
70. MOZ KƏNDİ
71. ÇAĞATAY KƏNDİ
72. EYNİ ADLIKİ DƏDƏLİ KƏNDİ Kəndlərdə heç kim yaşayır.
73. AMAĞU KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
74. PUŞADİZ KƏNDİ, BAŞQA ADI DAYLAQLIDIR.
76. ƏXİLİ KƏNDİ
77. ZEYTƏ KƏNDİ (3 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
78. SOYULAN KƏNDİ
79. HƏRHƏR KƏNDİ
80. KOLANI KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
81. QOÇUBƏY KƏNDİ
82. TODUN KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
83. BİRƏK KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
84. QALABƏYİ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
85. PİRHƏSƏNLİ KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
86. SALCI KƏNDİ Kənddə heç kim yaşayır.
87. QURD ƏMİR KƏNDİ (1 qeyri-müsəlman)
88. GÜMÜŞCÜK KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
89. POR KƏNDİ
90. ƏRNİC KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
91. ÇUL KƏNDİ (3 qeyri-müsəlmanın si-

yahısı)

92. PAŞALI KƏNDİ
93. KÖMÜR KƏNDİ (4 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
94. KABUD KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)

95. AXTA KƏNDİ
96. QINDEVAS KƏNDİ (2 qeyri-müsəlmanın siyahısı)
97. QAYALI KƏNDİ 98. MARTİROS KƏNDİ
99. BİRƏK KƏNDİ Cəmi: 102 kənd 31 kənddə heç kim yaşayır.

Ermənilərin günahsız insanları qətlə yetirməsi

Ermənilərin kənd və kiçik qəsəbələrdə qətlə yetirdikləri əhalinin siyahısı 1. Amooglu karyesi 300 2.000 2. Haviş karyesi 70 250 " 3. Ardeş karyesi 70 500" 4. Kurbankeşen karyesi 80 250" 5. Gürcülli karyesi 40 300" 6. Demirciler karyesi 40 300" 7. Kömürlü karyesi 60 400" 8. Kabut karyesi 40 250 Haziran sene 1335 9. Derekent karyesi 50 300" 10. Çul karyesi 2.500 7.000 " 11. Mərdədüz karyesi 70 400" 12. Köş karyesi 1.000 4.000 " 13. Kaysırı karyesi 35 200 " 14. Leylikəcan karyesi 80 400 " 15. Gümüşhan karyesi 100 600 " 16. Kendidas karyesi 90 450 " 17. Tarab karyesi 70 285" 18. Türab karyesi 90 500 19. Çıraklı karyesi 30 200 " 20. Arınc karyesi 70 350" 21. Çaykent karyesi 100 600" 22. Kayalı karyesi 80 400" 23. Ümmürzakıslak karyesi 30 250" 24. Zeydencabacumah 60 200 25. Horhor karyesi 200 1.500 " 59 26. Güdenli karyesi 300 2.500 " 27. Kindere karyesi 250 2.000 " 28. Başatuznadər karyesi 40 250 " 29. Navl [Novlu] karyesi 60 300 " 30. Ergez karyesi 400 3.000 " 31. Karavənk karyesi 70 400 " 32. Zeyrek karyesi 90 2.000 33. İssisu karyesi 50 250 " 34. Ceranlı karyesi 30 180 " 35. Cani karyesi 100 1.500 " 36. Kabanlı karyesi 100 2.000 " 37. Kotuhvenk karyesi 70 1.000 38. Keidüz karyesi 100 2.500 " 39. Karakaya karyesi 70 1.000 " 40. Kavşuk karyesi 50 500 " 41. Kalayer karyesi 70 550 " 42. Günayvenk karyesi 30 200 " 43. Alayaz karyesi 250 3.000 " 44. Akkent karyesi 70 300 " 45. Yukarıakkent karyesi 90 900 " 46. Hurbadır karyesi 90 950 " 47. Hurdış karyesi 1.500 6.000 " Yekun: 7.185 50.455 1605-ci ildən başlayaraq ermənilər tədricən Azərbaycan ərazilərinə girmək üçün fəaliyyətə keçirler.

XVIII əsrin əvvəllerində Səfəvi şahı II Təhmasibin yanında Zaxar adlı erməni işləmiş Qafqazda imperiyalar və erməni in Azərbaycan ərazilərinə köçürülməsi dir. Həmin Zaxarın imkanları hesabına erməni Rusiya meyil etməyə başlayıblar. Məhz Zaxar gizli formada ermənilərin Rusiya ilə əlaqələr qurmasına nail olub. Həttə Rusiya daha yaxın olmaq üçün Osmanlı imperatorunun kürsüsünü, tacını və qamçısını oğurlayaraq 1-ci Pyotr年至asına bağışlayıblar. Hazırda həmin kürsü Moskvadə almadan fonda saxlanılır. Dönyada ən dəyərli kürsü lərden hesab olunur. Bu kürsü almaz və brillantla bəzədilib. İstər o dövrün istərsə də, indiki beynəlxalq qanunlara görə, oğurluq əmlakı qəbul edən və ya alan oğru qədər məsuliyyət daşıyır. Ermənilərin Osmanlı sultaniğindən oğurlayaraq I Pyotrun atasına bağışlayıblar.

Hazırda həmin kürsü Moskvadə almadan fonda saxlanılır. Dönyada ən dəyərli kürsü lərden hesab olunur. Bu kürsü almaz və brillantla bəzədilib. İstər o dövrün istərsə də, indiki beynəlxalq qanunlara görə, oğurluq əmlakı qəbul edən və ya alan oğru qədər məsuliyyət daşıyır. Ermənilərin Osmanlı sultaniğindən oğurlayaraq I Pyotrun atasına bağışlayıblar. Həttə Rusiya daha yaxın olmaq üçün Osmanlı imperatorunun kürsüsünü, tacını və qamçısını oğurlayaraq 1-ci Pyotr年至asına ilk dəfə olaraq ermənilərin bir xristian kimi himayə olunması haqqında fərman imzalayıb. Adıçikən fərman ermənilərin qorunması məsələsini gündəmə getirir.

i.ƏLİYEV

"Azərbaycanda azad iqtisadi zonaların yaradılması çox önemli və zəruridir"

SIA-nın əməkdaşının suallarını beynəlxalq ekspert Asif İbrahimov cavablandırır:

- *Bilirsiniz ki, ötən həftə cənab Prezident İlham Əliyev Ələt Azad İqtisadi Zonanın təməlqöymə mərasimində iştirak edib. Ələt Azad İqtisadi Zonanın əhəmiyyəti nədən ibarətdir?*

- Artıq dünya bazar iqtisadiyyatına keçir. Beynəlxalq ticarət şəbəkəsinin yazılmış və yazılmamış qanunları mövcuddur. Azad iqtisadi zonalar dünyadan bir çox ölkələrində yaradılır. Bunların yaradılmasının sosial, iqtisadi, strateji, mədəni, texniki əsasları vardır. İqtisadi zonalar yaradılar kən hər hansı ərazi vahidinin içərisində özünə müvafiq olaraq sadələşdirilmiş ticaret qanuna uyğunluqları, yəni, sadələşdirilmiş gömrük və ya gömrükdən azad edilməsi prosedurları, sadələşdirilmiş vergi və ya vergidən azad edilməsi prosedurları, sadələşdirilmiş lisenziya prosedurları addır. Beynəlxalq ticarət xidmət edən imkanların sadələşdirilməsidir. Azad iqtisadi zonalarda müəssisələrin rentabelliyi daha yüksək olur. Aparılan statistikalara görə, həmin Azad iqtisadi zonalarada olan təşkilatlar adətən 30-35 faiz rentabelli fealiyyət göstərir. Hətta 45-50 faize qədər müəssənin mənfəət indeksi yüksək olur. Bu baxımdan Azərbaycan kimi ölkələrdə azad iqtisadi zonaların yaradılması çox önemli və zəruridir.

- *Azad İqtisadi zonalar bir çox ölkələrdə yaradılıb. Sizcə bu zonaların yaradılması uğurludurmu, yoksa uğursuz hallarda baş verir?*

- Əksərən uğurlu olur. Məsələn Dubayı vergi cənnəti adlandırmışdır. Məlumatə görə, 1990-ci illərin əvvəllərində körfəz savaşlarının pik vaxtlarında strateji qərar verildi. Azad İqtisadi Zonaların yaradılması ilə bağlı addım atıldı. Dubay körfəz ölkələrindən biri olduğu üçün strateji əhəmiyyəti də var. Dubayda vergi və gömrük sistemini formalaşma prosesi artıq başa çatıb. Dubay iqtisadi baxımdan inkişaf etmiş ölkələrdən biridir. Burada azad iqtisadi zonanın yaradılması nəticəsində yeni infrastrukturlar yaradıldı. Bunun göstəricisidir ki, digər yardımçı sahələrdə də inkişaf indeksi yüksəlməye başladı.

- *Azərbaycan Azad İqtisadi zonasının Ələt qəsəbəsində yaradılmasının səbəbi nədir?*

- Səbəblərin biri o iddi ki, Ələt qəsəbəsində bir çox istifadəsiz torpaqlar var. Ələt-Hacıqabul ərazilərindəki torpaqlar kənd təsərrüfatı üçün səmərəli deyil. Lakin ərazi genişdir. Eyni zamanda Ələt qəsəbəsində bir neçə il öncə Beynəlxalq dəniz limanı inşa edilib. Bu da infrastruktur və yüklerin daşınması baxımından Azərbaycana çox böyük xeyiri var. Bu əraziyə bir çox yatırımlar yönəldirilib. Söyügedən ərazidə ciddi layihələrə imza atılıb. Bundan başqa Ələt qəsəbəsi həm Bakı-Qazax, həm də Bakı-Astara yolunun üzərində yerləşir. Eyni zamanda bu ərazidə yaşayan əhalinin ənənəvi olaraq iqtisadiyyatın istehsal qolunda iştirak edən şəxslərdir.

- *Azad İqtisadi Zona da sahibkar fəaliyyətini necə qurur?*

- Bu tip iqtisadi ərazi vahidlərinin yaradılması üçün ilk önce fundamentin qoyulması tələb olunur. Yəni müvafiq qanunvericiliklərin hazırlanması və mexanizmlərinin təhlili edildikdən sonra tətbiqi məsələsi ortaya çıxır. Azad İqtisadi Zonanın qanunverici sənədi hazırlanıb. Bu sənəddə gömrük və vergi rəsmiləşdirilməsi ilə bağlı müəyyən məsələlərə aydınlaşdırılıb. Lakin düşünürəm ki, Azad İqtisadi Zonanın fəaliyyətinin praktikada görək daha yaxşı olar. Qiyməti bazar müəyyənlenəkdir. Təvsiyyə olunur ki, vətəndaşlarımız başqa ölkədən məhsul gətirərkən ixrac bəyannaməsi verilən zaman Azərbaycan dilinə tərcümə edilir, müvafiq gömrük qurumuna təqdim etsinlər. Belə olduqda gömrük rəsmiləşdirilməsi daha asan olacaq.

Qönçə Quliyeva

Xanımların işləməsinə cəmiyyətin baxışı

“Başqa cəmiyyətlərdə olduğu kimi, bizim yaşadığımız cəmiyyətin də özünəməxsus olan qayda-qanunları var.

Bunlardan biri də qadınların çalışması ilə bağlı problemlərin olması, kişilərin onlara qarşı inamsızlığından irəli gələn bəzi səbəblərdir. Lakin, mən düşünürəm ki, müasir zaman onu tələb edir ki, bu səbəbler getdikcə aradan qalxın. Bir sahibkar qadın olaraq düşünürəm ki, eger sağlam bir mühit yarada bilirikse və bu mühitin içerisinde sağlam mühitdə qadınlar varsa, ailələrinə maddi cəhətdən dəstək olurlarla, özləri ayaqlarının üzərində durmağı bacarırlarsa bu çox yaxşı haldidir”. Bu sözü SIA-ya açıqlamasında “Buta Glass” MMC-nin iş icraçısı, sahibkar qadın Nahidə Quliyeva deyib.

O nun sözlərinə görə, bəzi kişilər evvelcə qadının gücünə birmənalı baxsa da, sonradan istər-istəməz öyrəşirlər: “Artıq görürük ki qadınlar müxtəlif sahələrdə, istehsalatda, kənd təsərrüfatında, tikinti sahəsində olurlar. Qadın çox güclü varlıqdır. O, öz sözünü deməyi bacarmalıdır. Qadınlar öz ayaqları üzərində dayanıb kişilərə yaxşı mənədə dəstək olurlar. Qadın həm zərif məxluq, həm də nadir”.

“Mən 30 nəfərlik bir kollektivlə çalışıram. Qadınların hamısı əl eməyi, göz nuru ilə bizim işimizdə öz bacarıqlarını ortaya qoyurlar. Həmin qadınların kişiləri çox rahat qadınlarına inanıb etibar edirlər. Elə bir sağlam mühit yaratmışq ki, bu mühit sanki, bir ailədir. Kişi lər də buna güvenərək gözləri arxada qalmır və onlara dəstək olur. Bu cür iş sahələrinin sayı Azərbaycanda yüzələrdir”.

Nahidə Quliyeva sözlərinə bəlavə davam edib: “Əmək sahələrinin çoxunu qadınlarsız irəli aparmaq mümkün deyil. Mən, qadın əməyinin çox güclü olduğunu inanıram və onları dəstekləyirəm. Bütün qadınlara dəyər verirəm. Inanıram ki, qadınların çəkdiyi əziyyətlər istər cəmiyyətdəki insanlar, istərsə də kişilər tərefindən bəyənilərək öz yeri tutacaq. Biz də qadınların öz ayaqları üzərində durması üçün əlimizdən gələk dəstəyi edirik. Biz birlikdə güclük. Qadınlar el-ele verib işləyərək, cəmiyyətin gücünə-qüvvəsinə çevrilib”.

Məsələ ilə bağlı Etika Akademiyasının rəhbəri Günel İbrahim də müna-

sibə bildirib: “Kişi-qadın münasibəti dünyanın ən qəliz şeyidir və həll edilməsinə əsrlər sərf edilib. Hələ də edilməkdədir. İlk önce ali hüquqi sənəd olan Konstitusiyada yazılır ki, ölkədə kişi ilə qadının eyni hüquq və azadlıqları var. Azərbaycan əhalisinin ümumi sayının 50,1 % təşkil edən qadınlar cəmiyyətin icimai - siyasi, elmi, mədəni, iqtisadi və digər sahələrdə uğurlar əldə edirlər. Məsələn, qadın hakimlərin sayı 61 nəfər olub, diplomat qadınlarıının sayı 181-dir, həkimlər, müəllimlər 100 minlərdir. Sağlam cəmiyyət üçün savadlı və töhfəli qadınlar mütluqdur. Qadını təhsil və işləmek hüququndan mehrum etmək psixoloji zorakılıqdır”.

Günel İbrahim sözlərinə bəlavə davam edib:

“Qadın zəkası dünyaya çox töhfə verib. Məsələn, telefonlarınızda zəng edən kimliyi və zəng gözləməni fırıldır. Shirley Anna Cekson ixtira edib. Kosmik stansiya batareyalarını Olqa Qonzalezə məxsusdur. Qabyuyan maşın Jozefin Xokren, ev təhlükəsi, liyo sistemi Meri Van Britten, xərçəng qalib gelmək üçün önemli olan kök hüceyresi izolyasiyasını Ann Tsukamoto tut ıxtira edib. Bu siyahı sonuzdur”.

ŞAİLA OLARAK MƏSƏLƏ İLE BAĞLI ŞƏHƏR SAKİNİN FIKIRLARINI DƏ ÖYRƏNDİK:

Şəhər sakini Zərdüst Quluzadə: “Xanımların güclənməsi, öz ayağı üstündə durması yalnızca özgürvənsiz kişiləri qoxuda bilər. Hər bir güclü qadın, güclü ailə və gələcək deməkdir. Belə belə bir vəziyyətdə gələcəyin təməli niyə güclü olmasına?”

Şəhər sakini Ləman Quliyeva: “İlk önce bunu qeyd edim ki, kişilər ağılli qadınlardan çəkinir. Öz ayaqlarının üzərində duran qadınların sözlərindən çıxacağını, itaət etməyəcəyini düşünür. Amma bunu qeyd etməsən olmaz ki, cəmiyyətdə xanımların qadınların rolu mütələqdir. Cəmiyyəti yaradan da, yetişdirən də, idarə edən də qadınlar”.

Şəhər sakini Nəzrin Qarayeva: “Bəzi ailələrde kişilər qadını özlərindən yüksəkdə görmək istəmir. Bəzən bu naqışlılıqla səbəb ola bilər. Amma ilkin səbəb kişilərin geridə qalma qorxusudur. Qadın oxumalı, işləməlidir ki, dünya görüşü yüksək olsun və geləcəyə xeyrli, savadlı övlad yetişdirə bilsin. Qız uşaqları kiçik yaşlarından oxumağa yönəldirilməlidir ki, özü öz gələcəyini heç kimdən asılı olmadan düzgün şəkildə qura bilsin”.

Şəhər sakini Abutel İsmayılli: “Biz nə qəder müasirəssək də hələ də bəzi nöqsanları var. Bunlardan biri də qadınların iş heyati ilə bağlıdır. Hələ də həyat yoldaşını, qızını işləmeye qoymayan kişilər mövcuddur. Bu əslində, icazə ilə olan bir hərəkət olmamalıdır. 18 yaşın-

dan yuxarı hər kəsin işləmək hüququ var. Bəziləri fikirləşirlər ki, “qadın nədir, işləmək nədir?”. Onlara görə qadınlar yalnız ev işləri görməli, uşağa baxmalı, yemek bildirməlidir. Bəziləri qısqanlıq adı altında həyat yoldaşlarının işləməsinə mane olurlar. Bəziləri isə istəmir, qadınlar özlərindən uğurlu bir karyera qururlar. Bunların hamisi bəhanədir. Çox təsəssüf ki, hələ də bu fikirdə olan insanlar çoxluq təşkil edir”.

Şəhər sakini Mirkəmal Kazımkəzadə: “Mənəcə, artıq inkişaf etmiş cəmiyyətdə belə suallar olmamalıdır. Çünkü müasir dövrə hər kəsə, həm kişilərə, həm də qadınlara müəyyən çərçivədə hüquq və azadlıqlar verilib. Bəzəi insanların qadınların işləməsinin eleyhinə olması onun bir qədər geridə, sovet təsirində qalmasını göstərir. Amma təbii ki, təkcə səbəb bə dəyil. Bəzəi insanlar da var ki, xanının işləməsinə ona görə qarşıdır ki, həmin zərif məxluqun əziyyət çəkməsini istəmir”.

Şəhər sakini Aygün Quliyeva: “Hər bir xanım öz ayaqları üstündə durmağı bacarmalıdır. İşləməyə maddiyan üçün yox, daha çox dünya görüşünün, əhatənin artırılması üçün yanasaq dənə də düzgündür. Bəzəi geri fikirlərə qadınların fikrinə görə qadınların işləməyi onların azadlığı, öz hüquqlarını daha geniş şəkildə öyrənməkləri və s. yaxşı birşey deyil. Çünkü kişilər hər zaman özlərini qadınlarından üstün hesab edirlər. Hər zaman liderlik onlarda olsun istəyirlər. Amma bu düşüncə ilə yaşadıqça sadəcə özlərini gülünc vəziyyət salırlar”.

Şəhər sakini Xədicə Qədirova: “Ösəlində bir neçə səbəb var. İnsanın görə dəyişir. Bəzəi kişilər maddi cəhətdən öz işləməyin kifayət etdiyini deyib qadınna işləməyə icazə vermir. Bəzəi kişilər isə mentalitət görə istəmir. Bəziləri də evə gələndə mən də yorulmuşam deməyib onun hər problemini qarşılıyan insan tapmaq üçün bunu istəmir”.

Şəhər sakini Nərgiz Xəlilli: “Patriyal-xal cəmiyyətin bir üzvü olaraq deyə bilməm ki, qadınlar nəinki iş həyatında, normal həyatda da çətinliklərə üzləşir. Ancaq buna qururla qeyd etməliyəm ki, get-gedə iş yerlərində xanımların sayı və onlara olan ehtiyac artır. Mənə elə gəlir ki, qadınlar istənilən sahədə asanlıqla uğur qazana bilər, bu isə kişiləri qızılıq edir”.

Şəhər sakini Hafizə Cəfərova: “Çünki kişilər özlərini zəif hiss edirlər. Özgürvənləri itir. Sanki qadının ayılmağından qorxur. Onlara qalib gəlməyin yolu isə onları qorxutmaqdan keçir. Zaman ötdükçə qadınlar bunun da öhdəliyindən gələcək və qəlibləşmiş, yalnız düşüncələr yerini daha yaxşıları ilə evez edəcək”.

Şəhər sakini Günay Nəsibova: “Xanımların işləməsinə münasibət bəzi ölkələrdə birmənalı deyil. Hətta, elə ölkələr var ki, ümumiyyətlə qadınların söz haqqı olmur. Mənə görə, cinsiyyət ayrı-seçkiliyi etmək çox çirkin düşüncədir. Ancaq, bəzi kişilər düşüncələr ki, qadınlar onlardan daima asılı vəziyyətdə olmalıdır. Nəinki işləmək onların icazəsi olmadan çöle bələ çıxa bilməzlər. Qadın böyük qüvvədir, bunu başa düşən böyük kütlə olduğu üçün kişilər qadınlarla qarşı bir çox qadağaları qoyur”.

Ayşən Vəli

11 iyul Ümumdünya Əhali Günüdür

Azərbaycanda geniş miqyaslı iqtisadi tərəqqi demoqrafik inkişafa təkan verir

11 iyul Ümumdünya Əhali Günüdür. Bu əlamətdar tarixi 1989-cu ildə BMT-nin əhali problemlərinin həllinə yardım göstərən ən iri beynəlxalq təşkilatı olan Əhali Fondu təsis edib. Bu günün qeyd olunmasında məqsəd aile planlaşdırılmasının əhəmiyyəti, gender bərabərliyi, yoxsulluq, qadın sağlamlığı və insan hüquqları kimi dünya əhalisi ilə bağlı müxtəlif məsələlər barədə məlumatlılığı artırmaq, insanların problemlərini xüsusi diqqət yetirmək və ümumi inkişafə nail olmaqdır. Məlumdar ki, dünya əhalisinin demoqrafiyası tarixin müxtəlif dönenlərində sabit olmamış, hər zaman dəyişikliyə meruz qalmışdır. Statistik göstəricilərə nəzər salsaq görərək ki, 1900-da dünya əhalisi 1.6 mlrd., 1960-da 3 mlrd., 2000-de 6 mlrd. olmuşdur. Demografaların hesablamalarına görə dünya əhalisi bu süretlə artmağa davam etə 2040-də dünyamızda 10 mlrd. insan yaşayacaq. 2100-cü ilə qədər isə 16 milyarda çatacaq və bu da əhəlli sıxlığının bezi ölkələrə yoxsulluq və müharibələrə səbəb olacaq ehtimalı yaratmış olur. Dünyada ən sürətli təbii artım 1950-1970 illərində müşahidə olunmuşdur. Ən çox təbii artım isə 1963-cü ildə qeydə alınmışdır. Bu zaman dünyanın təbii artımı 2,2% təşkil

edib. Əhalisinin sayına görə, ilk üç yerdə Çin, Hindistan və ABŞ qərarlaşır.

Əlbette ki, müasir dövrün çağırışlarına cavab verən, sosial-iqtisadi inkişafı ilə diqqətdə olan Azərbaycan bütün beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən günlər kimi, Dünya Əhali Günü də 2005-ci ildən etibarən qeyd edir. Son esrlərde Azərbaycandakı demoqrafik inkişafə nəzər salsaq görərək ki, 1897-ci ildə Azərbaycanda əhalinin sayı 1 milyon 807 nəfər, Birinci Dünya Müharibəsindən əvvəl isə 2 milyon 339 nəfər olub. Dünya müharibəsi, azərbaycanlıları qarşı soyqırımı siyaseti, xarici müdaxilələr ölkə əhalisinin sayına mənfi təsir göstərib və 1920-ci ildə əhalinin sayı 1 milyon 952 nəfər düşüb. 1980-ci ildə isə bu say 6 milyonu ötüb. 2000-ci ildə isə 8 milyondan artıq əhali qeydə alınıb.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Azərbaycanda MDB məkanında, ilk dəfə olaraq, elmi əsaslarla işlənilib, demoqrafiya sahəsində dövlət strategiyasını müəyyən edən "Azərbaycan Respublikasının Demografik Inkişaf Konsepsiyası" təsdiq edilib. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 dekabr tarixli 800 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış"

İnkişaf Konsepsiyasına əsaslanmaqla, ölkəmizdə davamlı demoqrafik inkişafı təmin edilməsi üçün əhali sakinliyi və demografik inkişaf sahəsində yeni Dövlət Programı layihəsi hazırlanaraq həyata keçirilib.

Dövlət başçısının səsliyənlü istiqamətində apardığı uğurlu siyaset nəticəsində əhaliin sosial rifah hali yaxşılaşmış, işsizliyin və yoxsulluğun aradan qaldırılması istiqamətində mühüm addımlar atılıb. Bütün bu və ya digər amillər demoqrafik inkişafə ciddi təsirini göstərib. Əhalisinin sayı hər il, sabit şəkildə artaraq, 10 milyonu öten Azərbaycanda dayanıqlı sosial-iqtisadi tərəqqi, sosial siyaset davamlı xarakter almaqla, demoqrafik inkişafə təkan verib. Prezident İlham Əliyevin müdrik və uzaqgörən rəhbərliyi ilə Azərbaycanda iqtisadi inkişaf, sabitlik və əhaliin sosial rifahının yaxşılaşması istiqamətində görülen böyük işlərin nəticəsidir. Aparılan sosial-iqtisadi siyasetin əsas uğurlarından biri kimi, dayanıqlı inkişaf şəraitində Azərbaycanda müsbət demoqrafik şərait bərqərar olub. Azərbaycan, bir çox sahələrdə olduğu kimi, bu baxımdan da, nümunəvi ölkədir. Prezident İlham Əliyevin sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası nəticəsində, bütün sahələrde mühüm tarixi nailiyyətlərə imza atan, iqtisadi qüdretini artırıb, sabitlik, təhlükəsizlik, əmin-amanlıq məkanı olan ölkəmizdə sosial rifah seviyyəsinin də, davamlı olaraq, yaxşılaşması özünü göstərir. Azərbaycanda hər il doğulanların sayı artır, misal üçün, 2018-ci ildə ölkədə 139 min doğulmuş körpe qeydə alınıb. Ölkəmizdə doğulanların sayı ölenlərin sayını 2-2,5 dəfə üstələyir. 2020-ci ilin 1 dekabr vəziyyətinə görə Azərbaycan əhalisinin sayı 10 123 004 nəfər təşkil edib. Əhalinin sayı 2019-cu illə müqayisədə 0,6% artıb. Cəri ilin əvvəlindən ölkə əhalisinin sayı 3015 nəfər və ya 0,03 faiz artaraq 2021-ci il fevral ayının 1-i vəziyyətinə 10 milyon 122 min 148

**11 iyul
ÜMUMDÜNYA
ƏHALİ
GÜNÜ**

nəfərə çatıb.
2021-ci il mart ayı
nin 1-i vəziyyətinə 10 127 127
nəfərə çatıb. Bu rəqəmlər bir da-

ha göstərir ki, əhaliin sayında artımlar müşahidə edilməkdədir. Əhalinin 53,0 faizi şəhər, 47,0 faizi kənd sakinləri, 49,9 faizi nişlər, 50,1 faizi isə qadınlar təşkil edir.

Əhalinin artımı qarşısında genişmiqyaslı tədbirlər görülür, yeni uşaq bağçaları və məktəblər, müalicə müəssisələri və idman kompleksləri istifadəyə verilir.

Bununla yanaşı, dövlət başçısının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli Sərençami ilə təsdiq edilmiş "2019-2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası" da mövcud demoqrafik meyillərə və inkişaf perspektivlərinə, ölkənin müəyyən olunmuş iqtisadi prioritetlərinə əsaslanmaqla, səmərəli məşğulluğun təmin edilməsinə yönəldilmiş uzunmüddətli dövlət məşğulluq siyasetini müəyyən edir.

Bu gün ardıcıl olaraq həyata keçirilən islahatlar bizi deməye əsas verir ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkədə sosial məsələlərin həllini, əhaliin rifahının yüksəlişini prioritet məsələ hesab edir və ölkəmizdə bu istiqamətdə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Ödənişli avtomobil yollarından istifadə edəcək sürücülər - DIQQƏT !

Azərbaycanın ödənişli avtomobil yollarının və müasir ödəniş sisteminin yaradılmasında Türkiye ilə əməkdaşlıq məsələsi gündəmdədir və bu əməkdaşlıq çerçivəsində hem Türkiye, hem Azərbaycan yüksək iqtisadi dividentlər elədə edəcək. Bu sözləri SIA-ya verdiği açıqlamasında iqtisadi ekspert Aslan Əzimzadə söyləyib.

Iqtisadi ekspertin sözlərinə görə, qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan 44 günlük zəfər müharibəsi çerçivəsində öz torpaqlarını işğaldan azad edib və bu torpaqların yüksək turizm potensialı da mövcuddur.

"Hal-hazırda bu torpaqlarda bildiyimiz kimi, yeni nəqliyyat yollarının yaradılması prosesinin biz şahidi olurq və əger bu ödənişli avtomobil yolları işğaldan azad edilmişərəzilərimizde, hanşının ki, turizm potensialı çox yüksəkdir və digər turizm potensialının yüksək olduğu ərazilərde formalasarsa, təbii ki, burada Azərbaycan, xüsusən də Azərbaycanın türizm sektorу çox ciddi iqtisadi dividentlər əldə edəcəkdir. Türkiye ilə əməkdaşlıq da təbii ki, bu müasir ödəniş sisteminin yaradılmasının innovativliyini və keyfiyyətini təmin edəcəkdir ki, bu da həmin layihələrin daha dayanıqlı olması ilə nəticələnəcəkdir", deyə Aslan Əzimzadə bildirib.

İnam Hacıyev

"Əgər Ermənistən xəstə təxəyüllərini davam etdirse..."

"Ermənistən heç bir zaman beynəlxalq hüquqa əməl etməyib. Ən ağır cinayətləri, işğal, soyqırım, seperativizm, terrorizmi beynəlxalq hüquqda qadağan edilmiş silahlar ilə həyata keçirib". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında hərbi ekspert Emin Həsənli deyib. Onun sözlərinə görə, bunlar beynəlxalq hüququn ən ağır cinayətləridir: "BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə əməl etməyib, ATƏT-in qərarlarını icra etməyib. Amma Azərbaycan tərəfi Ermənistəni məcbur etdi ki, bu qətnamələri həyata keçirsin. Beynəlxalq hüquqla öz sərhədləri daxilində və sərhədləri ərazisində qanunsuz silahlı birləşmələrə və terrorçu dəstələri mehv Azərbaycanın tam haqqıdır. Qarabağda keçirilən əməliyyatlar həmçinin anti-terror əməliyyatları id".

Emin Həsənli həmçinin qeyd edib ki, Ermənistən terrorçu, işğalçı, soyqırım həyata keçirən bir dövlətdir: "Ermenistana dəfələrlə digər dövlətlərlə əməkdaşlıq etmək şans verilib. Azərbaycan, Türkiye, Rusiya, İran və Gürcüstanla əməkdaşlıq etməsi, bölgədə dövlətlərlə normal münəsibet qurması, Azərbaycandan üzr isteyib və təzminatını ödəməsi üçün Ermənistənə dəfələrlə şans verilib. Bu şansı həm Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev, həm də Türkiye prezidenti Recep Tayyip Erdoğan da verib. Ermənistən onsu da həm iqtisadiyyatı, həm də ordusu ağır bir zərəbə alıb. Əgər Ermənistən xəstə təxəyüllərini davam etdirse, bu dəfə Ermənistən üçün daha ağır nəticələr olacaq".

Arzu Qurbanzadə

"Yeni iqtisadi bölgü gələcəyə yönəlmüş ciddi siyasi, strateji qərardır"

"Azərbaycan Respublikasında rayonların yeni iqtisadi bölgüsü haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti müvafiq fərman imzalayıb. Bu atılmış addım iqtisadi addımdır. Həmçinin, gələcəyə yönəlmüş ciddi siyasi, strateji qərardır. Yeni belə ki, daha önce Azərbaycanda 10 iqtisadi rayon mövcud idisə, artıq bu say 14-ə çatıb. Bunun səbəbi onunla bağlıdır ki, operativ, strateji qərarların verilməsi her hansı bir xırda elementlərə, bürokratik əngellərə və yaxud da ümumiyyətlə, yerli operativlik çatışmamazlıq ucbatından dayanmasın". Bu sözleri SIA-ya açıqlamasında beynəlxalq ekspert Asif İbrahimov deyib.

Onun sözlərinə görə, hal-hazırda işğaldan azad olmuş ərazilərimizdə sovet hakimiyətinin vaxtından iki iqtisadi rayon, Kəlbəcer-Laçın və Yuxarı Qarabağ mövcud idi: "Kəlbəcer-Laçın iqtisadi rayonu Azərbaycanın Zəngəzur, yəni Ermənistən və İranla olan sərhəd zonası id. Həmçinin, zəngin təbii ehtiyatlarla malik bir ərazi id. Təbii ki, orada turizm imkanları genişdir. Həmin iqtisadi rayonun yenidən Şərqi Zəngəzur adlandırılaraq, Cəbrayıllı ərazisində həmin iqtisadi rayona daxil edilməsi çox önemli addımdır. Bildiyimiz kimi, həmin ərazidən Horadiz Zəngilan Ağbənd dəmir yol xətti keçəcək. Bu da çox strateji bir dəməriyol xətidir ki, şərqi qərbi özündə bağlayacaq. Yəni, Türkiye-dən Mərkəzi Asiyaya qədər türk dövlətlərini birləşdirəcək. Bu baxımdan həmin ərazidə "Ağıllı kənd" layihələ-

ləri icra olunmağa başladı. Həmçinin, 2030-cu il qədər yaşıl enerji zonalarının olması planlaşdırılıb. Bu istiqamətdə bir çox qərarların gecikməməsi istiqamətdə çox strateji və iqtisadi qərar id".

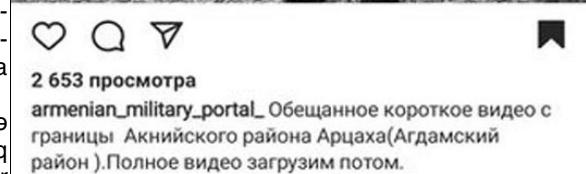
Ekspert sözlərinə belə davam edib: "Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində Xocalı, Xocavənd rayonu, Xankəndi şəhəri və ətraf kəndləri rus sülhməramlılarının nəzarəti altında qaldı. Təbii ki, həmin o sülhməramlıların orada mövcudluğu 4 il müəyyən edilib. Düşünürəm ki, bu sinifləndirmə, həm də mərhaməli və paralel şəkildə regional iqtisadi inkişafi təmin etmək xarakteri güdürdür. Bu tip sinifləndirmə ayrı-ayrı xaricə investrların cəlb edilməsi üçün çox önemli və stimul verici xarakter daşıyan addımdır. Eyni zamanda, ölkədə əməkçi və səmərəli iqtisadi siyasetin tətbiq edilməsini sürətləndirəcək".

Ayşən Vəli

Bu görüntülərin olmaması üçün yeganə əlac var!

Ordumuz hər an yerdə qalan yağı tör-töküntülərinin Qarabağ dəftərindən silinib-atılmaları üçün hərəkətə keçməyə hazırlıdır!

Ağdamda-Rusya sülhməramlıları kontingentinin əraziyələrinə yenidən erməni silahlı quldur dəstələrinin görünməsi ister istəməz belə bir sual yaradır: onlar həmin əraziyələr necə keçiblər? Və ya Rusiya SM kontingenti erməni silahlılarının bu əraziyələr keçməsinə şərait yaratıblar, yoxsa onlar hər hansı gizli yollarla Ağdam əraziyərinə daxil olmaqla mənfur təxribatlarını törədiblər?

Fotoda: Erməni diversantı Rusiya SM-nin nəzarəti altındaki bölgədən Ağdam istiqamətində

Əslində, belə suallar artıq sülhməramlılar təhkim olunduqları əraziyə yerləşdirildikdən sonra yanrınmaya başlamışdı, bu gün isə təessüf ki, gözənlənilən nəticələri seyr etməkdəyik. Laçın dəhlizi, Xankəndidə sərsəm "bəyanatlar", Ermenistan rəsmilərinin Qarabağa qanunsuz safları və s...

Əgər tələb olunan qaydalara və şərtlərə əməl olunmursa, bəyanatda da qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan birtəfəli qaydada rus kontingentinin əraziyimizi tərk etməsi barədə qərar qəbul edə bilər.

İlk başdan onu da qeyd edək ki, Rusiya, Azərbaycan və Ermenistan dövlət başçıları tərəfindən imzalanın üzərəfli bəyanatın 4-cü bəndi kobudcasına pozulur və bu pozuntuların bəiskarları dərhal müyyən edilməli və cəzalandırılmalıdır.

Başqa tərəfdən, Azərbaycan məhz Rusyanın SM vasitəciliyinə etimad və etibar göstərək, onların Qarabağ regionunun bəlli yerlərində yerləşdirilmələrinə icazə verib. Əgər tələb olunan qaydalara və şərtlərə əməl olunmursa, bəyanatda da qeyd edildiyi kimi, Azərbaycan birtəfəli qaydada rus kontingentinin əraziyimizi tərk etməsi barədə qərar qəbul edə bilər.

Düzdür, Rusiya SM kontingentinin komandanlığı bir sırə məsələlərdə müsbət fəaliyyətləri ile də seçilir, misal üçün, erməni diversantlarının ölkələrinə geri qaytarılması müqabilində əraziyimizdə basdırılmış minala xəritələrinin Ermenistan tərəfindən Azərbaycana təhvil verilməsi prosesini həyata keçiriblər, habelə azad olunmuş əraziyimizdə başladılan tikinti-quruculuq, bərpa işləri üçün daşınan tikinti materiallarının ünvanlarına çatdırılması üçün müşayiətədici quplar fəaliyyət göstərir. Amma bu o demək deyil ki, bəyanatın 4-cü

bəndinə görə qəbul olunmuş əsas qərar - erməni silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın ərazilərini tərk etmələri prosesi gecikdirilməlidir, yaxud Laçın dəhlizindəki boşluqlardan istifadə edən erməni yaraqları bu və ya digər şəkildə əraziyimizə daxil olaraq silahlı təxribatlar töretməlidirlər (?!).

Daşnakçılıq ideologiyası bu gün də var, sabah da olacaq, bu baxımdan, düşmənin birdəfəlik məhvini və susdurulması üçün anti-terror əməliyyatlarının keçirilməsi ehtiyacı görünməyə başlayır

O cümlədən, bugündən üzə çıxan daha bir videomaterial belə qənaətə gəlməyə kifayət qədər zəmin yaradır ki, Rusiya sülhməramlılarının mesuliyətləri altında olan əraziyələr erməni quldurları əlle-rinde silahla rahat şəkildə gəzirlər. Bu faktın qarşısının alınması üçün hərəkətə keçməli olan sülhməramlıların hadisələri sadə gözə izləmələri isə özü-özlüyündə hiddət yaradır. Maraqlıdır, əgər Azərbaycan əsgəri öz əraziyində sülhməramlıların nəzarət etdikləri bölgelərə daxil olarsa onlar hansı addımı atmış olarlar? Bəllidir, dərhal hay-həşir qaldırılacaq və "erməni mülki

əhalisinin azərbaycanlıların silah təhdidi altında" olduqları barədə fikirlər Rusiya media məkanının havalarında uçuşacaqdır.

Ancaq biz də unutmamalıyıq ki, düşmən hər an öz kirli, qanlı, mənfur məqsədlərini həyata keçirməye hazırlıdır. Düşmənin gücü, qüvvəsi tamamilə məhv olunsa da, düşmən sarsıcı məglubiyətə uğradılsa da, bu gün revanşistlərin arada-bərədə bənzər əməlləri töretmələrinə göründüyü kimi, heç kim mane olmur. Daşnakçılıq ideologiyası bu gün də var, sabah da olacaq, bu baxımdan, düşmənin birdəfəlik məhvini və susdurulması üçün anti-terror əməliyyatlarının keçirilməsi ehtiyacı görünməyə başlayır.

vi və susdurulması üçün anti-terror əməliyyatlarının keçirilməsi ehtiyacı görünməyə başlayır.

Dəmir Yumruq daha sərt və daha ağır şəkildə düşmənin başını əzəcək!

Əbəs deyil ki, Müzəffər Sərkədəmiz, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev dəfələrlə öz çıxışlarında rus sülhməramlılarının "humanitar fealiyyətlərinə" göz yumulduğunu bildirədə, Dəmir Yumruğun qüvvədə olduğunu da bəyan edib və O, vurğulayıb ki, revanşçılar başlarını qalıdırmağa cəhd göstərəsələr o yumruq daha sərt və daha ağır şəkildə düşmənin başını əzəcək. Görünür, proseslər həmin istiqamətə doğru da hərəket edir və söz yox ki, qüdrətli Ordumuz hər an yerdə qalan yağı tör-töküntülerinin Qarabağ dəftərindən silinib-atılmaları üçün hərəkətə keçməyə hazırlıdır!

Rövşən RƏSULOV

manyanın Azərbaycana saymazyna münasibətidir. Əgər belə münasibət bəsləyirlərsə, biz həmin şirkəti beynəlxalq məhkəməyə verməliyik", deyə Elxan Şahinoğlu bildirib.

İnam Hacıyev

Politoloqdan sərt təpki: "Beynəlxalq məhkəməyə verilməlidir"

Azərbaycana ekoloji zərər vurmaq Ermenistanın köhnə siyasetidir. Bu sözləri SIA-ya verdiyi açıqlamasında "Atlas" Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu deyib. Mərkəzin rəhbərinin sözlerine görə, ermənilər özləri indi səs-küy salırlar, guya ki, Azərbaycan Qarabağda yaşayan ermənilərin su yollarını kəsir, amma, görürük ki, özləri yenə də təxribatla məşğuldurlar.

"Çaylarımızı ermənilər zəhərləyirlər. Onların işlətdikləri Atom Elektrik Stansiyası özü də bölgəyə bir təhlükədir. Mən düşünürəm ki, bunların qarşısı alınmalıdır. Azərbaycan artıq Almaniyaya da müraciət edib. Çünkü, orada çayımızı, Oxçu-

çayı zəhərləyən bir alman şirkəti də var. Bu məsələni biz Avropadan da tələb etməliyik. İranın özü ilə də bu məsələni məsləhətlişəməliyik, çünkü, çayın ekoloji cəhətdən çirkəndirilməsi İranın özüne zərər verir.

Buna əgər son qoyulmursa, Almaniya tərəfi, Ermenistan tərəfi bizim buna son qoymaları barədə çağırışlarımıza diqqət yetirmirlərsə, həmin o şirkəti müəyyənəşdirib beynəlxalq məhkəməyə vermək lazımdır. Bunun başqa yolu yoxdur. Almaniya onuz da ikilli siyasetini davam edir. Məsələn, başqa bir çox ölkələrin səfirləri Azərbaycanda azad olunmuş bölgələrə səfər ediblər, vəziyyətə tanış olublar, amma Almaniya səfiri Bakıdan heç yana tərənnəmir, heç bir səfərlərdə digər həmkarlarını müşayət eləmir. Bu özü də Al-

...Təbii ki, bu, artıq təsdiq olunmuş bir faktdır: ermənilər bu gün də əvvəllər olduğu kimi, bacarıqla olmasa da, amma böyük hiylə-gərlik və riyakarlıqla sistematik olaraq öz bədənəni bürüzə verməkdədirlər.

Məsələ bundadır ki, bir neçə gün əvvəl erməni baş nazirinin Nursultan Nazarbayevin ad günü ilə bağlı ona göndərdiyi təbrik mesajını ermənilər hələ də "qəbul" edə bilmirlər. Çünkü erməni məfkurəsinə görə, erməninin özüne düşmən bildiklərinin onunla bir təşkilatda olan digər ölkələr de "düşmən" kimi qəbul etməlidir.

Amma... yenə də erməni düşüncəsinə görə, ermənilərin bu "qadağalarına" nə Qazaxıstan, nə də Belarusiya "əməl etmirlər". Niye?

Budur, Nikol Paşinyanın qazaxıstanlı Nursultan Nazarbayevi ad günü münasibətə təbrik edir, amma Qazaxıstanın sənaye və infrastruktur inkişaf nazirinin müavini Adilbek Sarsembayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə durub İrəvana yox, Bakıya gəlir.

Onun Bakıya gəlməyi bir yana qalsın, hətta oturub Azərbaycan rəsmiləri ilə iki ölkə arasında herbi-texniki sahədə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, müəssisələr arasında əlaqələrin gücləndirilməsi, hərbi-texniki sahədə perspektivli əməkdaşlıq sahələrinin öyrənilməsi, qarşılıqlı işgəzar səfərlərin təşkili və digər mövzuları müzakirə edir.

...Bəs, belə olan halda ermənilər bunu necə başa düşüb qəbul etsinlər? Qazaxıstanla eyni təşkilatda - KTMT-də olan Ermənistən, amma qazaxlar hərbi-texniki əməkdaşlıq barədə məsələni Azərbaycanla müzakirə edir. Məgər qazaxlar həm KTMT-də, həm də Avrasiya İqtisadi Birliyində Ermənistənla bir yerde olduğunu bilmirlər? ...və əger bunu bilirlərse, bəs onda niyə ermənilər barədə belə "hörmətsizlik" edirlər? Niye, onlar Azərbaycan Prezidentinin "Şərqi Zəngəzür" iqtisadi rayonun yaradılması barədə fərmanına nümayişkərənə şəkildə etiraz etmirlər? Axi, onlar biz ermənilərlər olmalıdırlar. Amma...

...Yəqin qazaxlar lap elə Putinin də daxil olduğu müxtəlif rus siyasetçilərinin, onların dövlət haqqının şübhə altına alındı-

ğı qalmaqallı açıqlamalarını yaxşı xatırlayırlar. Belə görünür ki, onlar üçün də çox qalmayıb. Ona görə də qazaxlar idindi "alternativ hava limanı" axtarışına çıxıblar.

Qeyd edək ki, bütün bunlarda erməni xainliyi açıq şəkildə seziş də, amma onların bu arada "vali" dəyişib, Türkiyə ilə bağlı səsləndirdikləri etiraflarında onların "şok" a düşdükleri açıq nəzərə çarpır.

Beləliklə, "məxməri inqilabdan" az sonra Ermənistən hərbi sənayesini inkişaf etdirib

"Qafqazın İzraili" olacaqlarını dünyaya car cəkən ermənilər, indi Türkiyənin pilotsuz uçuş aparatlarına olan həsedlərini gizlətmirlər. "Türkiyə indi sürətlə pilotsuz uçuş aparatlarının istehsalında dünya lideri olmağa doğru irəliliyir. Artıq bunu inkar etmək mümkün deyil. Məsələn, "Bayraktar TB2" kifayət qədər qısa müddətdə dünya şöhrəti qazandı".

...Təbii ki, bunlar erməni xainliyi ilə müşahidə edilən... erməni etirafçıdır.

Ağasəf Babayev

12 iyul tarixindən tələbələrin ölkə daxilində və ya xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrinin dən köçürülməsi, ixtisasının və (və ya) təhsil formasının dəyişdirilməsi, eləcə də ölkəmizdə yerləşən orta ixtisas təhsili müəssisələri tələbələrinin (təhsil forması üzrə), magistratura səviyyəsində təhsilələrin köçürülməsi üzrə elektron sənəd qəbuluna başlanıltır. Təhsil Nazirliyindən SIA-ya verilən məlumatə görə, Transfer.edu.az portalı vasitəsi ilə həyata keçiriləcək sənəd qəbulu iyulun 26-dək davam edəcək.

Portala müraciət edən şəxslər köçürülmək istədiyi təhsil müəssisəsini seçmək imkanına malikdir. Bunun üçün təhsilələrin tələb olunan məlumatları daxil etməklə, köçürülmə meyarlarına uyğun gelib-gelmədiyiనi müəyyən edə bilərlər.

Tələbələrin bakalavriat səviyyəsində bir ali təhsil müəssisəsindən və ya ixtisasdan digərinə köçürülməsi zamanı tələbenin qəbul olunduğu və köçürülmək istədiyi ixtisaslar Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən müəyyən olmuş eyni ixtisas qrupu daxilində olmalıdır.

Qeyd edək ki, ali təhsilin magistratura səviyyəsində tələbələrin bir ixtisasdan (ixtisaslaşmadan) digərinə köçürülməsinə yol verilmir. Həmin səviyyədə təhsil alan tələbələr yalnız təhsilələrin formasını dəyişmək, I tədris ilində eyni ixtisas (ixtisaslaşma) üzrə bir ali təhsil müəssisəsindən digərinə köçürülmək hüququna malikdirlər.

Bununla yanaşı, Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçirilən qəbul imtahanlarında tələbenin topladığı bal qəbul olunduğu ilde köçürülmək istədiyi ali təhsil müəssisəsində müvafiq ixtisas üzrə minimal keçid balından az olmamalıdır. Həmçinin, tələbenin qəbul olunduğu və köçürülmək istədiyi ixtisaslar Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən müəyyən olmuş eyni ixtisas qrupu daxilində ol-

Azərbaycanda tələbələrin köçürülməsinə başlanıltır

malıdır.

Bir ali təhsil müəssisəsindən digərinə köçürürlən, ixtisasını dəyişən şəxslər (dövlət

ödəyirler.

Akkreditə olunmayan xarici ölkə ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinin Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinə köçürülməsinə və ya bərpa olunmasına

sifarişi əsasında təhsil alanların eyni ixtisas üzrə köçürülməsi istisna olmaqla) təhsilələri yarın ödənişli əsaslarla davam etdirirlər. Təhsilələrin formasını dəyişən və ya köçürürlən (dövlət sifarişi əsasında təhsil alanların eyni ixtisas üzrə köçürülməsi istisna olmaqla) tələbələr təhsil alacaqı qrup üçün müəyyən edilmiş məbləğe uyğun təhsil haqqı

yalı verilmir. Tələbenin təhsil aldığı ali təhsil müəssisəsinin dönyanın ən yaxşı ali təhsil müəssisələrinin reyting siyahısında olması da nəzərə alınan göstəricilər sırasındadır. Xarici ölkə ali təhsil müəssisələrində qiyabi təhsil alan tələbələrin ölkənin ali təhsil müəssisələrinə köçürülməsi aparılır.

Müasir Azərbaycan milləti anlayışı necə yarandı?

Zərdüst Quluzadə

Millət sözü hələ orta əsrlərdə ərəbcədən yaranmış, əhali, xalq, təriqət, məzəhəb, dini icma və yaxud cəmiyyət anlamına gəlirdi. Çar Rusiyası dönməndə isə millət anlayışı tamamilə dini səciyyə daşıyırdu. Belə ki, bu dövrda əcdadlarımızdan millətini soruşturduğda "Biz müsəlmaniq" deyərdilər. Bunu tam dəqiqliyil ilə "Əkinçi" qəzetində də görmək mümkündür. Daha sonralar türkçülük, millətçilik, müasirlik və qərbyönümlü siyasi cərəyanların yaranması ilə millət sözü də öz mənasını dəyişir.

XX əsrədə isə "etnos", "milliyyət", "millət", "xalq" anlayışları ilə bağlı Azərbaycan türk ideoloqu Məhəmməd Əmin Rəsulzadə yazırkı ki, "Dil milliyyətin hamisini təşkil etməsə də, yüzde doxsanını vücuda gətirən böyük bir amildir. Bir milliyyəti məhv edib aradan götürmək qəsdində olan siyasi lərde əsl bunun üçündür ki, təmsil (assimiliyasiyon) əməliyyəti icra edərkən birinci fikirlərini dile verər və ən əvvəl bir millətin dilinə yaddan çıxarmağa səy edərlər". Ona görə, milliyyəti və milleti yalnız dil deyil, soykök, mədəniyyət, adət və etika, tarixi ənənələr də ifadə edir. Sonralar Resulzadə Qərb alimləri Madzi və Durkheymin fikirlərini təhlil edərək millət və milliyyət anlayışlarını bir qədər de dəqiqləşdirir: "Millət anlamını ifadə üçün dilimizdə "Milliyyət" və "Millət" sözləri vardır. Bunlar, irqi, qövmi, tarixi, coğrafi, iqtisadi və siyasi amillərin təsiri ilə meydana gələn etnik bir topluluğu ifadə edir. Beləliklə dəyişməkdə olan millət analığını dəqiqləşdirən Məhəmməd Əmin Rəsulzadə həm de onun teşkilindəki dil amilinin önəmini qabardır.

Sonrakı dövrlərdə də Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin diqqət çekdiyi məsələ özünü doğrudur. SSRİ öz tərkibində olan Azərbaycanı unutdurmaq üçün onun dilinə, milli-etiñik dəyərlərinə hücum edir. Azərbaycan öz fədakar ziyyələrinin hesabına bu keçməkeşli dönəmdən də çıxməği bacarır. Hüseyin Cavid, Mikayıł Müşviq, Əhməd Cavad kimi ədəbiyyat xadimləri öz həyatları bahasına doğma Azərbaycanımızın milli-etiñik dəyərlərini, ideyologiyasını yazılı ədəbiyyata qızıl hərflərə həkk edir. Bunu nəticəsidir ki, millətimiz Sovet avtoritar rejimi ilə sona qədər mübarizə aparıb onu qıra bilir. Daha sonralar öz müstəqilliyini təmin edən dövlətimiz, öz milli-etiñik dəyərlərinə qarşı təhdidlərə birdəfələk xilas olur. Bunu Ulu Önder Heydər Əliyevin siyasetinə də borcluyuq. Onun Fərمانları və qayğısı nəticəsində rusdilli ədəbiyyat, tədris, media Azərbaycan dilinə uğurlu bir keçid edə bilir. Digər tərəfdən Ulu Önderin yeritdiyi siyaset nəticəsində millət anlayışı daha da genişlənərək bütün azərbaycanlıları əhatə edir. Beləliklə Azərbaycanda yaşayan digər etnik azlıqlar da özünü yad hiss etmədi. Bu cür uzaqqorun yürüdülmüş siyaset, elə həmin illərdə də aktual olan separatçı cərəyanları mənasızlaşdırır.

Günümüzdə isə her bir Azərbaycanlı Ulu Öndərimizin bize tapşırduğu kimi türk və multikultural olmalıdır. Çünkü multikulturalizm türkçülüğün birbaşa tərkib hissəsidir. Bu qədim ənənəni indiyedək var olan bütün türk dövlətlərində görə bilərik. Bu cür uğurlu və düşünlümüş ideoloji yol ilə biz həm bir konservativ kimi öz milli-etiñik dəyərlərimizi qoruyaraq qlobalizasiya dəryasından yan keçə bilərik, həm də multikultural olaraq liberal dəyərlərimizi saxlayarıq.

Diplomatiya tarix boyunca hər bir dövlət üçün xüsusi əhəmiyyətli fəaliyyət sahələrindən biri olmuşdur. Qədim tarixi və zəngin dövlətçilik ənənələri olan Azərbaycanın da diplomatiya tarixi olduqca parlaq keçmişə malikdir. Albaniya, Atabaylər, Şirvanşahlar, Qaraçoyunlu və Səfəvi dövlətlərinin, Azərbaycan xanlıqlarının diplomatik fəaliyyətləri Azərbaycanın diplomatiya tarixinin şanlı səhifələrindəndir. XX əsr isə bütövlükdə Azərbaycan diplomatiyasının tarixində xüsusi mərhələ təşkil etmişdir.

Müsəlman şərqində ilk demokratik respublika Azərbaycanda qurulmuş və böyük diplomatik uğurlara imza atmış, 1919-cu il iyulun 9-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Xarici İşlər Nazirliyinin Kətipibli ya radılmışdır. Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin 2007-ci il 24 avqust tarixli Sərəncamına əsasən hər il bu tarix - iyulun 9-u Azərbaycan Respublikası diplomatik xidmət orqanları əməkdaşlarının peşə bayramı günü kimi qeyd olunur. Ümummülli liderimiz Heydər Əliyev deyirdi: "Azərbaycanın müsteqilliyini temin edən attributlardan biri xarici siyasetidir.

Azərbaycanın sağlam xarici siyaseti olmalıdır, düşünülmüş xarici siyaseti olmalıdır, uzaqqorən xarici siyaseti olmalıdır, elə xarici siyaseti olmalıdır ki, Azərbaycanı dünya dövlətləri birliliyinə bağlaşın, Azərbaycanın bütün dövlətlərlə əlaqəsi ni, Azərbaycanın mənafeyini temin etdir.

etsin ve Azərbaycanı dünya miqyasında müstəqil dövlət kimi tanıtmağı təmin edə bilsin". Məhz bu uğurlu siyasetin nəticəsidir ki, öten il Azərbaycan tarixinin ən şanlı dövrünü yaşadı, 44 günlük Vətən savaşında döstlərinin və düşmənlərinin kimlərdən ibarət olması aşkar şəkildə gəründü. Ərazi bütövlüyümüzən bərpası ilə neticələnən müharibə dövründə bize bir çox ölkələr aşkar şəkildə dəstək oldular, işğaldan azad olunan torpaqlarımızın bərpə və quşculuq işlərində Azərbaycana öz dəstəklərini göstərməkdədirler. Həmçinin, bir sıra beynəlxalq əhəmiyyətli layihelerin reallaşdırılması ilə Azərbaycan Respublikası Cənubi Qafqazın ən güclü dövlətinə çevrilmişdir.

Bütün bunlar ümummülli liderimiz Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu xarici siyaset kursu bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin uğurlu diplo-

SƏS Arif Mammədovun xəyanətkar iddiası...

matiyasının nəticələridir. Ölkə Prezidenti bu barədə demişdir: "Azərbaycan xarici siyaset sahəsində böyük uğurlar əldə edib. Biz beynəlxalq arenada öz milli maraqlarımızı bundan sonra da müdafiə edəcəyik. Biz bu gün dünyada çox böyük hörmətə malik olan ölkə kimi tanınırıq. Bizi məlumatlı etmek istəyən ölkələrin sayı artır".

"Bizim xaricdəki bəzi diplomatlarımız fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin elçilərinə əvərillər"

"Bizim xaricdəki bəzi diplomatlarımız fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin elçilərinə əvərillər. Buna son qoyulmalıdır. Bu da yanlış kadr siyasetinin təzahürüdür. Bəzi diplomatlar dövlətə xəyanət ediblər, satqınlıq ediblər və bunu gizlətmirlər. Yaşadıqları ölkələrin xüsusi xidmət orqanlarının nəzarətindədirler. Bizdə kifayət qədər məlumatlar var. Bu gün Azərbaycana qarşı çirkin kampaniya aparan, özünü azərbaycanlı kimi təqdim edən, əslində, ermənilərden də pis olan ənsürlərin mütləq ekşəriyyəti yaşadıqları ölkələrin xüsusi xidmət orqanlarının nəzarətingəsən, Əlbəttə, bəzi hallarda psixi problemi olan valideynlər də var ki, ailələrdə problem aradır, lakin bu az sayılı istisnalardır. Ve ya yaxud üzrülü səbəblərdən bunu etmək olar, məsələn, evin kiçik, ailənin böyük olması səbəbindən ayrı evdə yaşamaq olar. Lakin belə hal lar yoxdursa, bunu niyə etməlisən ki, Böyükler olan yerde mənəvi dəyərlər güclü olur, xətir-hörmet, xeyri-bərəkat olur. Bunu anlamayanlar üçün sonda vəziyyət heç de yaxşı olmur. Gəlinlər qaynaya, rəqib, düşmən kimi yox, ana kimi baxsalar, heç bir ailəde problem olmaz. Eləcə də, qaynalar gelinə öz qızları kimi baxsalar, problem yaranmaz. Elə dövredə

ne qaydalar pozulub, yeni bir hal isə hələ formalasmayıb. Bəlkə də heç formalasmayıacaq". Məsələ ilə bağlı jurnalist, sosioloq Elçin Bayramlı da münasibət bildirib: "Son vaxtlarda qərb mədəniyyətinin güclü təsiri ilə cəmiyyətimizdə yeni mənəvi dəyərlər, yeni həyat tərzisi, yeni xüsusiyyətlərin formallaşması artıb. Bu, əlbəttə neqativ hədir və özünü boşanma statistikasının rekord həddə çatmasında, ailə institutunun dağılımağa doğru getməsində, ailədaxili münaqışların kəskin artmasında aydın göstərir. Min illərdir insanlar normal yaşayır, evlənən kimi ata-analarından ayrılib getməyiblər. Evdə ağısaq-qal, ağıbırçək olub ki, bu da həm həyat təcrübələri ilə yeni ailəyə kömək etməkdə, həm uşaqların təriyə və baxımında dəstək verməkdə əvəzsiz bir mühitdir. Evlənən kimi ayrılmak istəyənlər tam azad, istədikləri hər şeyi etmək istəyənlərdir ki, bunun da axırı eksər hallarda faciə ilə bitir. Xüsusən də, müasir qızlar belə tələb qoyur. Onlardan soruşmaq lazımdır ki, belə tələb qoymaqda məqsədləri nədir? Məgər insana ən doğma olan ata və ana düşməndir ki, onlardan ayrılib

dədir. Onlardan pul və təlimatlar alırlar. Bizdə bu məsələ ilə bağlı kifayət qədər məlumatlar var. Bizim xüsusi xidmət orqanlarımız tərəfdən ölkələrin xüsusi xidmət orqanlarına dəfələrlə bu haqda məlumatlar vermişlər. Demişlər ki, biz bilirik, filan adəmi siz istiqamətləndirirsiz, filan adama siz ev vermisiniz, filan adəmin çırçın çıxışları sizin idarəində yazılır. Bütün bunları bilirik". Bu nü Avropa Şurasındaki Daimi Nümayəndəliyinin rəhbəri olub. 2015-ci ilde Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev onun "fövqəladə və səlahiyyətli səfir" diplomatik rütbesindən mehrum edilməsi barədə sərəncam verib. İllər ərzində o, dövlətə külli miqdarda ziyan vurmaqdır, bündə vəsaitlərinin qanunsuz istifadəsinde ittihad olunaraq, beynəlxalq axtarışa verilib. O, Azərbaycan xalqına qarşı ermənilər kimi nifret bəsleyir, Azərbaycanın suverenliyindən qıçılınan və mənfur, qanıçan, qoca, uşaq, qadını qətl yetirən, Xocalı soyqırımı tövədən, Azərbaycan ərazilərini işğal edən, bir milyondan çox insanın yurd-yuvalarından dişdən düşməsinə səbəb olan ermənilərə azərbaycanlılardan üstün tutduğunu açıq şəkildə bəyan edir.

Budur, cörəyi dizinin üstündə olmaq. Bax, budur A.Məmmədovun xisleti. Əsl həqiqətləri sivil formada dünənya bəyan etmək imkanımız daha da genişləndiyi bir zamanda içimizdən çıxan xain A.Məmmədov erməni təessübəşşliklərini ortaya qoyur və Azərbaycanın uğurlarına kölgə salmaqla, dünənda etibarlı tərəfdən kimi qəbul olunmasına qarşı çıxmək istəyən qüvvələrə dəstek verməkə kimlərə "xidmət" etdiyini nümayiş etdirir. Xüsusilə də, son günlər işğalçıya, terrorçu haqq qazandırmaqla, dünənən gözü qarşısında baş verən hadisələrə görə Azərbaycan ittihad etmək ezləyakarlığını bir daha ortaya qoyur. Bu məxlüq xalqımızın haqq davasına qara yaxaraq, işğalçının cinayət eməllərinə haqq qazandırmaq kimi sərsəm fikirlər səsləndirməkə cina-yetkarların etdiklərini Azərbaycanın üzərinə atmağa çalışır. Nəcə ola bilər ki, bir insan əzizlərini, yaxınlarını vəhşicəsinə qətl yetirən, xalqına qarşı soyqırımı aktları həyata keçirən terrorçuya dəstək olsun! İnsan nə dərəcədə xalqına, dövlərinə nifret etməlidir ki, əli millətinin qanına batan erməni ilə hərəmey olsun! Nə yaziq ki, belə riyakarımız, xalq düşmənlərimiz də var və indiyədək kimlə tərefindən "bəslənidikləri" açıq-əşkar üzə çıxır. Düşmən onlardan Azərbaycanqa qarşı silah kimi istifade etdiyini bille-bile yene də hər şeyləri qrantlara satmağa hazır olduğularını bir daha nümayiş etdirirlər. Əger belə olmasayıd, ermənistanın işğalçılıq siyasetinə görə həmrəylük nümayiş etdirən, xaricdə səfirlərimizi, bayraqımızı, milli qurrunu müdafiə edən, Qarabağ deyib orduya və dövlətə dəsteyini bildirən azərbaycanlılara xaincəsinə hücum etməzdilər.

Amerikalı yazıçı Paul Austerin xəyanətkar və satqınlar haqqında gözəl bir fikri var: "Sənə bir dəfə xəyanət edəni bağışlaşan, sən yenə istifadə eder. Çünkü xəyanət bir ruh halı deyil, xarakterin töküllüş formasıdır". Azərbaycana nifret edən bu şəxslərin əsl üzü budur - "Vətən üçün pis olan, mənə faydalıdır". Onlar şəxsi maraqlarını dövlətin və xalqın maraqlarından üstün tutduqları üçün mənəvi nöqtəyi-nəzərdən xəyanətkardan və fərəridən başqa biri deyillər. Belələrini isə xalq heç vaxt bağışlamayacaq!

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Qaynana və gəlin - müharibə yoxsa sülh?

SOSİOLOQLAR DANIŞDI

Qaynana və gəlin - müharibə yoxsa sülh SOSİOLOQLAR DANIŞDI "Cəmiyyətimizdə belə bir vəziyyətin yaranması müəyyən qədər kecid dövrü ilə bağlıdır. Çünkü, 30-40 il bundan önce cəmiyyətdə tamam başqa normalar var idi. Yəni, hamı əsasən qaynana-qaynata ilə yaşayırı. Bu model geniş yayılmışdı. Hamı

üçün də normal həyat tərzisi kimi qəbul olunurdu". Bu sözüleri SIA-yə açıqlamasında sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu deyib. Onun sözlərinə görə, indi isə cəmiyyətdə böyük dəyişikliklər gedir: "Məsələn, müxtəlif rayonların öz adet-ənənələri var. Bakıda da həmin rayonların nümayəndələri olur. Onlar da öz rayonundakı mədəniyyətin daşıyıcılarıdır. Daha sonra cəmiyyətin özündə və ailələrdə baş verən proseslər gənclərin dünya görüşünün formallaşmasında müxtəlif rol oynayır". Əhməd Qəşəmoğlu sözlərinə belə davam edib: "Ailədə qaynana-qaynatanın bu məsələyə münasibətindən, gələcək gelinlə, kürəkənlər ilə qarşılıqlı əlaqələrinin səviyyəsindən də çox şey asılıdır. Yəni, köhə adet-ənənə, köh-

ne qaydalar pozulub, yeni bir hal isə hələ formalasmayıb. Bəlkə də heç formalasmayıacaq". Məsələ ilə bağlı jurnalist, sosioloq Elçin Bayramlı da münasibət bildirib: "Son vaxtlarda qərb mədəniyyətinin güclü təsiri ilə cəmiyyətimizdə yeni mənəvi dəyərlər, yeni həyat tərzisi, yeni xüsusiyyətlərin formallaşması artıb. Bu, əlbəttə neqativ hədir və özünü boşanma statistikasının rekord həddə çatmasında, ailə institutunun dağılımağa doğru getməsində, ailədaxili münaqışların kəskin artmasında aydın göstərir. Min illərdir insanlar normal yaşayır, evlənən kimi ata-analarından ayrılib getməyiblər. Evdə ağısaq-qal, ağıbırçək olub ki, bu da həm həyat təcrübələri ilə yeni ailəyə kömək etməkdə, həm uşaqların təriyə və baxımında dəstək verməkdə əvəzsiz bir mühitdir. Evlənən kimi ayrılmak istəyənlər tam azad, istədikləri hər şeyi etmək istəyənlərdir ki, bunun da axırı eksər hallarda faciə ilə bitir. Xüsusən də, müasir qızlar belə tələb qoyur. Onlardan soruşmaq lazımdır ki, belə tələb qoymaqda məqsədləri nədir? Məgər insana ən doğma olan ata və ana düşməndir ki, onlardan ayrılib

Ayşən Veli

Paşinyan Moskvadan nə istəyir? *Rus ekspertləri açıqladı*

Dünən Moskvada Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Ermənistənə baş naziri Nikol Paşinyani qəbul etdi. Bu, 20 iyun tarixində keçirilən parlament seçkilərində "Vətəndaş Sazişi" partiyasının qələbəsinən sonra Ermənistən idarətinin ilk xarici səfəridir.

Danışqaların açıq hissəsində Rusiya ideri seckilərdə qazandığı qələbə münasibətə ilə Paşinyanı təbrik edərək, bunun "hər kəs üçün, ilk növbəde, əlbəttə ki, Ermənistən üçün, erməni xalqı üçün" əhəmiyyətini vurğuladı və qeyd etdi ki, onun etəsi xalqın etibarını qazanmaqdır.

Öz növbəsində, Paşinyan Rusiya Prezidentinin Qarabağda sülhün əldə olunmasına şəxsi töhfəsinə qeyd etdi - Ermənistən-Azərbaycan sərhədindəki "çoq sabit olmayan" vəziyyətdən bəhs etməyi de unutmadan. Bununla belə, Paşinyanın Moskvaya yalnız Putine təşəkkür etmək və ondan təbrik almaq üçün getmədiyi göz qabağındadır. Bəs niyə getmişdi?

Bu suala "Moskva-Bakı" portalının ekspertləri cavab verir.

Politoloq, PolitRUS portalının rəhbəri Vitali Arkov:

- Bu gün Ermənistənə vəziyyət, əslində, çətin olaraq qalır. Həm keçmiş prezident Robert Koçaryanın "Ermənistən" blokunun, həm də keçmiş lider Serj Sarkisyanın "Mə-

nim şərəfim" blokunun Ermənistən Konstitusiya Məhkəməsinə parlament seckilərinin nəticələrinin legvi təlebi ilə müraciət etdiklərini bilirik. Məhkəmənin qərarı mənfi olarsa, məhkəmə onların tərəfini tutmazsa, insanları küçələrə çıxarmağa hazır olduğunu bildirdilər.

Bu səbəbdən Moskvadan Paşinyana dəstək əldə son dərəcə vəcibdir, Moskva Ermənistəndəki mühüm siyasi proseslərin əsas vasitəcisi olaraq qalır - həm birbaşa, həm də Rusiyadakı böyük və nüfuzlu erməni icması vasitəsi ilə. Kreml həm də Cənubi Qafqazdakı proseslərin vasitəcisidır. Buna görə də problemləri həll etmək üçün Moskvaya gedirlər. Paşinyan əldə Moskvada dəstək tapdı. Putin onun qəlebəsini təbrik etdi, bunun Ermənistən üçün əhəmiyyətini vurğuladı. Ümid edək ki, Ermənistənə vəziyyət düzəlməye başlayacaq və siyasi qüvvələr arasındakı fikir ayrılıqları küçələrde deyil, parlamentdə həll ediləcək.

Bu cəhətdən Putin və Paşinyan Ermənistəndə həll etmək, tarazlığı qorumaq, uzlaşma əldə etmək imkanlarını müzakirə etmələri mümkündür. Mənce, Paşinyanla rəqibləri arasında müyyən bir siyasi consensus mümkündür.

Paşinyan keçən ilin payızında Qarabağdakı mühərribə səbəbi ilə çətin vəziyyətdə qaldı. Qarabağ mühərribə zəmanı Qərbdəki "böyük dostları" ona kömək edə bilmədi. Bəlkə də Rusiyaya doğru yönəlməyə məcbur olduğundan, Ermənistən üçün belə bir çətin vəziyyətde hakimiyyətdə qalmağı bacardı. Başa düşürük ki, Paşinyanın əldə-ayağa bağlıdır, indi ondan qərbyönümlü bir siyasetçi kimi danişə bilmərik. Ürəyində belə ola bilər və qalır, amma vəziyyət eledir ki, əctimaiyyət qarşısında ola bilmez. Üzerində "Qarabağ klani"nın "Damokl qılınıcı"nın həmisi asıldığını və asılıcağını başa düşür. Və yalnız Moskva onu qoruya bilər.

Və daha bir məqam. Keçən il 9 Noyabrda Paşinyan Dağılıq Qarabağ nizamlanmasına dair üzərəflə razılaşmaları yerinə yetirmək üçün

Moskva qarşısında öhdəliklərini imzaladı. Və bu öhdəliklərini sona qədar yerinə yetirməlidir.

Qarşıda hələ də Azərbaycanla sülh müqaviləsi, delimitasiya, demarkasiya, Zəngəzur dəhlizinin açılması məsəlesi durur. Başa düşürük ki, "Qarabağ klani"nın nümayəndələri əldə Ermənistəndə hakimiyyətə qayıtsayıd, bu məsələlərin həlli illərlə, hətta onillərlə uzanacaqdı. On illərdir ki, Azərbaycanla müharibə ədən insanlar sülh məsələlərini obyektiv həll edə bilməzlər. Bundan əlavə, Cənubi Qafqazda yeni bir qarşıdurma ehtimalı yüksək olaraq qalacaq. Buna nə Moskva, nə Bakı, nə Ankara, nə də bölgədəki digər oyuncular, nə də Ermənistən özü ehtiyac duymur. Buna görə də, bu anda Moskva Paşinyanın Ermənistəndəki qələbəsindən, sülh partiyasının qələbəsindən razıdır.

Düşünürəm ki, çox güman ki, Paşinyan əldə Putindən Moskvada Rusiyadakı erməni icməsinə, "Qarabağ klani"na müyyəyen təsir göstərməsini xahiş edirdi ki, Ermənistəndəki vəziyyəti daxildən sarsıtmak üçün yeni cəhdələrin qarşısını alsın. Bəlkə də bunun mümkünində Paşinyan yarı yolda görüşməli ve Kötəryana bir növ vəzifə verməli idi.

Putin Paşinyana Qarabağla bağlı razılaşmını yerinə yetirməyə davam etməsi lazımlığını açıq şəkildə bildirdi. Seckilər göstərdi ki, Ermənistən Paşinyanın Azərbaycanla sülhə getməyə hazır olmasına dəstək olacaq cəmiyyətin əhəmiyyətli bir hissəsi var. Bu qısam almaq istəməyən bir qrup insan, bular Paşinyanın siyasetini, o cümlədən Azərbaycanla münasibətlərdə dəstəkləyən insanlardır. Və bu gün Paşinyan onu dəstəklədiyinə emin idi. Seckilər göstərdi ki, erməni xalqı yenidən Ermənistən tələyini Paşinyana əmanet etdi. Əlbəttə, Moskvanın iştirakı olmadan Ermənistən böhrəndən çıxa bilmezdi. İndi isə Paşinyan zəmanətləri təmin etməye, strateji müttəfiqi və təhlükəsizlik qarantının nisbətən sadıq münasibətdən emin olmaq üçün getdi. Həm də qonşulardan şikayət etmək üçün. İnsanlarınıza bir şey etdiyinizi göstərməlisiniz. İstediyiniz qədər şikayət edə biləcəyinizi başa düşürük. Səfər ona görə baş

Gördüyüümüz kimi, Ermənistən-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

dakı cəmiyyət bu tebliğatdan tədrisən ayılır və ağılla düşünməyə başlayır. Bu, ilin sonunadək Azərbaycan və Ermənistən arasında nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin blokdan çıxarılması məsələsində ciddi irəliyə ümidi verir. Ermənistən bölgədəki ortaq iqtisadi məkana qoşulmalıdır. Bu, həm Moskvada, həm də Bakıda dəfələrlə müzakirə olunmuşdur. Moskvanın vasitəciliyi olmadan Azərbaycan və Ermənistən üçün iqtisadi əlaqələr qurmağın çətin olduğu aydındır. Rusiya isə Ermənistəna "subsidiya vermək" bezdi, ona görə də bu gün İrəvanın bölgədəki nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin qarşısını almaqdansa, borclarını yerinə yetirməsi son dərəce vacibdir.

Eyni zamanda, Nikol Paşinyan böyük ehtimalla payız qədər daxili problemlərlə məşğul olacaq. Ancaq təessüf ki, erməni cəmiyyətinin parçalanması səbəbi ilə Qarabağçılarında texribatlar olmadan keçinmək mümkün olmayacağı. Bundan əlavə, erməni ordusundakıların çoxunun Paşinyanı qəbul etmədiyini başa düşmək lazımdır, buna görə də bu orduda texribatlar hazırlaya bilərlər.

Yevgeni Mixaylov, politoloq, konfliktolog:

- Düzü, Paşinyanın ilk rəsmi xarici səfərini Moskvaya etməkdən başqa yolu yox idi. Ermənistənə ərazi bütövlüyünün və keçən ilin noyabrında Dağılıq Qarabağ nizamlanmasına dair müqavilənin imzalanmasından sonra başlayan sülh prosesinin əsas təminatçı olan Rusiyaya getməsi lazımdı. Moskvadakı Paşinyan, Rusiya prezidentinin onu dəstəklədiyinə emin idi. Seckilər göstərdi ki, erməni xalqı yenidən Ermənistən tələyini Paşinyana əmanet etdi. Əlbəttə, Moskvanın iştirakı olmadan Ermənistən böhrəndən çıxa bilmezdi. İndi isə Paşinyan zəmanətləri təmin etməye, strateji müttəfiqi və təhlükəsizlik qarantının nisbətən sadıq münasibətdən emin olmaq üçün getdi. Həm də qonşulardan şikayət etmək üçün. İnsanlarınıza bir şey etdiyinizi göstərməlisiniz. İstediyiniz qədər şikayət edə biləcəyinizi başa düşürük. Səfər ona görə baş

verdi ki, Rusiya bu və ya digər dərəcdə Ermənistəni dəstəkləməyə davam etsin, amma hamımız başa düşürük ki, Moskva bunu Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin zərərinə etməyəcək.

Düşünürəm ki, Putin bir daha Paşinyana Qarabağ nizamlanması ilə bağlı əldə olunan razılaşmaların pozulmayıcağı xatırlatdı. Hər hansı bir sual yaranarsa, Moskva hər zaman Ermənistənə Azərbaycan arasındakı münaqışə vəziyyətinin həllində iştirak etməyə hazır olaçaqdır.

Ermənistəni Azərbaycanla sərhəddən narahat edən vəziyyətə gəlince, Rusiya burada da tarazlığı qoruyacaq. Moskva təkcə Ermənistənla deyil, həm də Qafqazda sülhün əldə olunmasında tərəfdəşləri ilə - Türkiye və Azərbaycanla məsələtəşəmlər aparır. Men şəxsen Ermənistəndə yeni bir Rusiya bazarının açılması üçün heç bir ilkin şərt görmürəm. Hər halda bu, Türkiye və Azərbaycanla razılaşdırılmanın və məsələnin həllini başa - başqa, üçüncü gün başqa, amma bu səbəbdən də istenilən halda tez bir zamanda təzyiqə meruz qalan bir dövlətdir. Hər halda, Rusiya Federasiyasında bir növ intiqam, yeni mühabibələr üçün qışqırınları sakitləşdirmək üçün diplomatik riçaklar var.

Ermənistəndə vəziyyət ən azı bir az sabitləşdikdə, hakimiyyətin nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin qarşısını almamağa razı olması ehtimalı nə qədərdir? Ehtimal kifayət qədər yüksəkdir, Paşinyan Ermənistəndəki gücünü həqiqətən artırma, revansizm tərəfdarlarını, "Qarabağ klani"ni təmizləməlidir, o zaman ölkəsi üçün həqiqətən bir şey edə bilər və Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalanmasına nail ola bilər. Zaman göstərecək. Seckilər yenice bitib. Hələlik, Paşinyanın sülhə can atmasına dəstək olacaq və o zaman hər şey bəlli olacaq. Azərbaycanla Ermənistən arasında iki dəfə minalənmış ərazilərin xəritələrinin mübadiləsi baş verdi, əmin ki, Paşinyan bundan sonra da bu yolu davam etdirəcək, cünki bu, indi onun üçün - siyasi imicini gücləndirmək baxımından faydalıdır.

Tərcümə: Elçin Bayramlı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

10 iyul

Radamel Falkaoya transfer təklifi

Futbol üzrə Türkiye "Spor Toto Super Liqası"nda yeni mövsüm üçün hazırlıqlarını davam etdirir. "Galatasaray"da hücumçu Falkaoya transfer təklifi gəlib. SIA-nın xarici mətbuata istinadən verdiyi məlumata görə, sarı-qırmızılı komandanın yüksək maaşına görə klubdan göndərmək istədiyi kolumbiyalı hücumçu Radamel Falcao, Qətər liqası komandalarından olan "Al Duhail" tərəfindən transfer təklifi gəlib.

Ziya Hikmətəoglu

Paxtaxtin Səbail rayonunda mobil telefon mağazasından oğurluq eden şəxs saxlanıldı. Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən SIA-ya verilən məlumata gör-

Telefon oğruları saxlanılıb

rə, rayon ərazisində olan mağazaların birinin sahibi Səbail Rayon Polis İdarəsinin 9-cu Polis Bölüməsinə müvaciət edərək bildirib ki, naməlum şəxs obyektdən dəyəri 1500 manat olan bir ədəd mobil telefonu oğurlayıb. Həmin şəxsin mağazadan oğurluq etməsi obyekti müşahidə kameraları vasitəsi ilə de görüntülənilib. Bölmə əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbiri nəticəsində oğurluq etməkdə şübhəli bilinən əvvəller mehkum olunmuş Eldar Zeynalov qısa zamanda

saxlanılıb. Həmin şəxs ifadəsində təkcə Səbail rayonunda deyil, paytaxtın digər rayonlarında təxminən 20-yə yaxın mağazadan mobil telefon oğurladığını bildirib. Eldar Zeynalovun ətrafında araşdırılmalar davam etdirilir.

Həm soyğunluq, həm də oğurluq edən bu şəxslərin qanunsuz əməllerindən zərərçəkən başqa vətəndaşlar varsa bu barədə ərazi polis orqanlarına, "102" Xidməti-Zəng Mərkəzine və Nazirliyin sosial şəbəkələrdəki rəsmi sahifələrinə məlumat verə bilərlər.

"Nar" abunəçiləri "Asan İmza" xidmətinin etibarlılıq müddətini SMS vasitəsilə uzada bilərlər

Iyulun 9-dan başlayaraq "Asan İmza" xidmətini istifadə edən "Nar" abunəçiləri mövcud SIM kartı dəyişmədən xidmətinin etibarlılıq müddətini SMS vasitəsilə uzada bilərlər. Bunun üçün abunəçilər "8500" qısa nömrəsinə uyğun açar sözündən ibarət SMS göndərməlidir.

Qeyd edək ki, "Asan İmza" xidməti SIM kartın SMS vasitəsilə uzadılmasının kifayət etmir. Eyni zamanda "Asan İmza" sertifikatlarının müddətinin bitməsinə 30 gün qalmış istifadəçilərdən vergi ödəyicisinin e-taxes.gov.az və hər 1 internet portalında onlayn şəkildə "Asan İmza" sertifikatlarını növbəti 3 il müddətine uzatmaq tələb olunur. "Asan İmza" sertifikatının etibarlılıq müddəti bittikdən sonra onun onlayn rejimdə uzadılması mümkün olmaya-

caq və istifadəçi sertifikasi yeniləmək üçün Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti nəzdində Asan Sertifikat Xidmətləri Mərkəzinə (ASXM) fiziki olaraq müraciət etməli olacaqdır.

"Asan İmza" xidmətinin etibarlılıq müddəti haqqında məlumat əldə etmək üçün "8500" qısa nömrəsinə "status" açar sözünü SMS vasitəsilə göndərmək lazımdır.

Abunəçi "Asan İmza" xidmətinə ilk dəfə qoşulmaq üçün "Nar" Xidmət Mərkəzinin təmsilcilərinə müraciət edərək, tələb olunan ödənişi həyata keçirməkə məvafiq xidmətə 3 il müddətindən qoşula bilər. Hər hansı səbəbdən Asan İmza xidmətini ləğv etmiş (o cümlədən müvafiq nömrə ilə bağlı münasibətlərə xitam verilmiş, nömrənin tekrar həmin və ya başqa abunəçinin istifadəsinə verilməsi halları da daxil

olmaqla) abunəçilərə, SMS xidmətindən istifadə etməklə "Asan İmza" xidmətinin növbəti müddətə aktiv etmək mümkün olmayacaq.

Daha ətraflı məlumatı <https://www.nar.az/asanimza/> və <https://asanimza.az/asan-imza-az/-2020/asan-imza-sertifikatlarının-onlayn-uzadılması/> sahifələrindən əldə etmək olar. Bu xidmətdən "Asan İmza" SIM kartını istifadə edən və həmin SIM kartda "Asan İmza" xidmətinin etibarlılıq müddəti bitən abunəçilər yararlanıbilərlər.

Son sahifə
DİQQƏT! Hər evdən yalnız bir nəfər bazarlığa gedə bilər!

Australiyanın ən böyük şəhərində cümə günü 44 yeni yoluxma qeydə alınıb. SIA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, sakinlərə evlərindən 10 km uzağa getmək qadağan olunub. Çöllə 2 nəfərlik qrupların çıxmazı məhdudlaşdırılıb. Hər evdən yalnız 1 nəfər bazarlığa gedə bilər.

Cənəzə mərasimində de insanların toplaşmasına məhdudiyyətlər qoyulub. Belə ki, bu mərasimlərdə ancaq 10 nəfər toplana biləcək. Yeni cənubi Uels hökuməti yoluxma sayının artmasından şok olduğunu qeyd edib. Elə buna görə də, tədbirlərin sərtləşdirilməsi çox vacibdir.

"Delta stamm"ı ilk dəfə Hindistanda qeydə alınıb və sürətlə yayılmağa başlayıb. Yaxın heftelərdəki yoluxma sayı Avstraliyada il ərzində qeydə alınan yoluxmada pik nöqtədir. Hazırda 400 yoluxma qeydə alınıb.

Turqay Musayev

Məşhur aktyor od püskürdü

Türkiyə şou-biznesində çıxan xəbərlərə görə məşhur aktyor Çağatay Ulusoyun yeni dən Serenay Sarıkaya yaxınlaşlığı deyilib. SIA-nın xarici mətbuata istinadən verdiyi məlumata görə, Ulusoy, iddialara sərt reaksiya verib və sosial media hesabından bir mesaj yayımlayıb. Çağatay Ulusoy, keçən həftə aktyor Taner Ölmez və Ece Çeşmioğlunun toy mərasimində görüntülənib. Toyda Çağatay Ulusoyun qonaqlar arasında olan Serenay Sarıkaya ilə yaxınlaşlığı söylənib.

"Bizi Rahat Buraxın"

Xəberi yalanlayan Çağatay Ulusoy, "Mənim 5 ilə yaxındır yaxşı bir münasibət qurdum xanım var. Hər il olduğum kimi saxta xəbərlər verirsiniz. Məqsədiniz nədir? Başa düşmədim. Bizi rahat buraxın qardaş".

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Ses" in komputer mərkəzində yığıl, sahifələrin "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur.
Qəzətə AzərTAC və SIA agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzət
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4600